

Pelin Güneş
Resimleyen: Emre Erdur

Aycan ve Aykız'ın Maceraları©
Pelin Güneş

Editör: Nefise Abalı
Resimleyen: Emre Erdur
Yayıma Hazırlayan: Elma Yayınevi

Yayın Danışmanları
Öğrenciler: Arda Acar, Beyza Hamzaoğlu, Ebrar Sakallı,
İklim Buse Türkoğlu, Rüzgar Yarar, Sudenaz Akgüneş
Öğretmen: Nehir Yarar
Psikolojik Danışman-Pedagog: Feyza Çelen

1. Basım Kasım 2016 (5000 adet)
ISBN: 978-605-5599-19-5

Türk Kızılayı
Ataç-1 Sok. No: 32 Yenışehir/Ankara
Yayıncı Sertifika No: 20777

Basımevi: Fersa Matbaacılık Paz. San. Tic. Ltd. Şti.
Ostim 36 Sok. 57/C Yenimahalle/Ankara
Matbaa Sertifika No: 16216

TÜRK KIZILAYI©

Kitabın tüm yayın hakları TÜRK KIZILAYI'na aittir. Yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.
Türkiye'de basılmıştır. © 2016, TÜRK KIZILAYI

Merhaba arkadaşlar,

Ben bu kitabın yazarıyım. Sizin için yazılmış başka kitaplarım da var. Bana göre dünyanın en keyifli işini yapıyorum çünkü dünyaya sizin gözlüklerinizi takıp bakmaya çalışıyorum. Bu gözlükler mor, sarı, yeşil, pembe, turuncu, mavi ve daha pek çok rengi bir arada taşıyorlar, onlarla dünyayı istediğim şekle sokabiliyorum. Birini çıkarıp diğerini takıyorum yazılarımı yazarken. Öykülerim bittikten sonra, yine gözlüklerinizi takmayı çok seven ablalar, ağabeyler bu öyküleri resimliyorlar. Ardından matbaacı amcalar basıyorlar ve evlerinize kadar ulaşıyoruz. Ne şanslıyız değil mi?

Bu arada kırk yaşındayım, Ankara'da yaşıyorum. Doruk ve Duru adlarında iki çocuğum ve eşimle birlikte. Eğer bir gün siz de yazmak, yazdıklarınızı paylaşmak isterseniz bana aşağıdaki adresten ulaşabilirsiniz.

Kucak dolusu sevgiler.

pelin.gunes@gmail.com

Aycan ve Aykiz'in

Maceraları

Bölüm 1

Yaşadığı n Kış Kampı

Aykız ve Aycan, iki yıldır okuldaki izcilik çalışmalarına katılıyordu. İkisi de başarılı birer yavru-kurttu. Şimdiye dek iki kez yaz kampına katılmışlardı. Her kamptan oldukça renkli anılar, arkadaşlıklar ve bilgiler edinerek dönüyorlardı.

Bu kez sırada bir kış kampı vardı. Hafta sonu Ilgaz Dağları'ndaki bir izcilik kampına gideceklerdi. Yaz kampı kadar kolay olmayacaktı. Çünkü kış kampı, soğuk ve buzlanma gibi durumlardan dolayı daha fazla önlem alınması gereken bir etkinlikti.

Aycan ve Aykız, kamp için babalarını ikna etmişti. Ancak annelerine dil dökmeleri gerekiyordu.

— Hadi anne, lütfen. Sema da geliyor, Derin de izin aldı, Boğaçhan da, Alican da... Lütfen!

— Bu bir kış kampı, dedi anneleri üstüne basa basa.

— Evet, daha da eğlenceli, dedi Aycan. Düşünsene anne, herkes kızağını götürüyor. Çadırda uyku tulumunda yatacağız. Gece ateş yakacağız. Belki Ilgaz'a bile tırmanırız.

Aykız biraz endişeli görünse de yansıtılmaya çalışılıyordu. “O soğukta uyuyabilir miyim acaba? Ya çok üşürsem? Tuvalete gitmek de hiç kolay olmayacak” diye geçiriyordu aklından.

— Çadırda kalmak zorunlu mu? dedi anneleri.

— Evet anneciğim ama yatakhaneli bir bina da var. Orada kalıp kalmayacağımız hava durumuna bağlı.

Kapının zili ile konuşmaları kesildi. Gelenler, üst katta yaşayan teyzeleri Afet Hanım'la eşi Rafet Bey'di. Elli beş-altmış yaşlarında sevecen, tatlı insanlardı. Çocukları olmadığından belki de, Aycan'la Aykız'a çok düşkünlerdi. Ödevlerine yardımcı olur, onları sinemaya ve konsere götürürlerdi. Afet teyze, biraz sakar, aceleci ve fazla endişeli biriydi. Aykız ve Aycan bu yüzden ona “doğal afet” diye takılırdı. Rafet enişte ise eşinin tersine oldukça rahat, sakın, umursamaz bir adamdı. En sevdiği şey kucağında kedisi Mestan'la uyuklamak ve belgesel seyretmekti.

Teyzenin,

— Ne yapıyorsunuz canlar? diye bağırarak içeri adım atması ve halının ucuna takılıp tökezlemesi bir oldu. Neyse ki son anda toparlandı.

— İyiyiz teyzeciğim, dedi Aykız gülererek. Hafta sonu gideceğimiz kamp için hazırlanıyoruz.

Teyzeleri kamp sözünü duyar duymaz kalbini tuttu. Gözleri bir tenis topu kadar büyüdü.

— Neee! Bu havada! Bu soğukta! Karda kışta!

Bakışları Hakan Bey ve Neslihan Hanım'a çevrildi.

— Anneniz babanız ne derse desin, ben göndermiyorum sizi!

— Teyzeeee!

Afet Hanım'ın şakası yoktu. Gözlüklerini taktı, iki kez yutkundü, derin nefes aldı ve uyarılarına başladı.

— Bakın, bu işin şakası olmaz. Bildiğiniz gibi yıllardır her türlü afet haberi ile iç içe yaşarım. Bu konularda gazete, televizyon, dergi ve kurslardan öğrendiğim çok şey var. Kış kampında donabilirsiniz, tepenize çığ düşebilir, geceleyin kampı ayı basabilir, tipi fırtınası olabilir. Düşünmek bile istemiyorum. Delirdiniz mi siz!

Rafet enişte ilk kez eşini destekliyordu.

— Sanırım teyzenize hak vermek zorundayım. Yani şurada sıca-cık evinizde mışıl mışıl uyumak varken öyle soğukta çadır, dağ da neyin nesiymiş!

— Macera! diye bağırıyor ikisi de.

Rafet enişte uzun uzun esnedi, hep kapalı gibi duran göz kapaklarını araladı.

— Macera demek yorgunluk demektir. Vücudu boşu boşuna yorarsınız. Macera düşkünü hayvanlara bakın; kaplan, panter, aslan... Bunların ömürleri kısa olur. Oysa kaplumbağalar, sakın olduklarından uzun yıllar yaşarlar.

Çocuklar katıla katıla gülseler de Rafet Bey çok ciddi idi bu konuda. Teyzeleri “Cık cık cık” diye tersledi onu.

— Siz bakmayın bu hımbıl adamın sözlerine. Hareket iyidir ama daha küçüksünüz, büyüyünce gidin.

Aycan ve Aykız bu gibi durumlara karşı hazırlıklıydı. Teyzelerine yapılacaklar hakkında bilgi verdiler ama o dinlemiyordu. Kendisi dünya üzerindeki bütün afetlere meraklı olduğundan ve sık sık adının geçtiği haberleri dinlediğinden, yaşanabilecek her türlü felaket durumunu anlatmaya hazırdı.

— Siz o haberi seyretmediniz tabii.

— Hangisi?

— Karadeniz’de otobüsün üzerine çığ düşmüş, yirmi kişi mahsur kalmış. Tipi fırtınasına yakalanan okul öğrencilerinden haber yok. Ulaşılmaya çalışılıyor. Hatta bir film seyretmişim. İki dağcı, donma tehlikesi geçiriyor. Yanlarındaki onca malzemeye rağmen birinin ayak, öbürünün de el parmaklarını kurtaramıyorlar.

— Nasıl yani? dedi Aycan korkulu gözlerle bakarak.

Babaları Hakan Bey, bu durumu ancak deneyle anlatabilirdi.

— Aycan, buzluktan soğuk jel paketini alıp gelirmisin?

Aycan, düştükten sonra ayak bileğine koydukları paketi hatırladı. Koşarak alıp geldi. Hakan Bey, bir süre ellerini bu torbaya yapıştırmalarını istedi. Bir dakika sonunda ikisi de kızarıp şişen parmaklarını ısıtmaya çalışıyordu.

— Parmaklarınız ne durumda? dedi Hakan Bey.

— Hiç hissedemiyorum, dedi Aykız. Sanki yok gibiler. Tahta gibi hissizleştiler.

— Benimkiler de, dedi Aycan.

— İşte size küçük bir tecrübe. Bu durum devam ederse duyu kaybı artar, cilt sertleşir, tenin rengi değişir. Sonunda da kötü şeyler olabilir.

Aycan üşüyen parmaklarını ovuşturarak ısıtmaya çalışıyordu. Babaları uyardı.

— Aycan’cığım o yaptığın hareket, donan bölgeye daha çok zarar verir. Donma sırasında hücrelerimizdeki sıvılarda buz kristalleri oluşur ve ovuşturursan bu kristaller hücreye zarar verir.

— Yaaa... Peki ne yapacağız o zaman?

— Donmuş organı sıcak hava üfleyerek ya da vücudunuzun sıcak bir yeri ile temas ettirerek ısıtmaya çalışmak gerekir.

Afet Hanım hâlen anlatıyordu.

— Tırmanış sırasında ipleri kopuyor. Sonra çığ tehlikesi atlatıyorlar ve yemekleri de bitiyor. En önemlisi de su tabii...

Aycan dayanamayıp itiraz etti.

— Teyzeciğim, izcilik kampına gidiyoruz. Everest’e tırmanmayacağız, söz! dedi gülerek.

Hakan Bey son kez çantalarını kontrol etmelerini istedi. Çok kalın bir kazak yerine kat kat ince giysiler almışlardı. Yedek eldiven ve çoraplarını da unutmuşlardı. Enerji verecek kuruyemiş, kuru

kayısı ve erik, helva, okolata gibi gıdaları az yer tu-
tacak şekilde paketleyip koymuşlardı. Sıcak içecek-
le dolu termosları hazırdu. Uyku tulumlarını izcilik
derneğinden ödünç vermişlerdi. Yüzlerine ve botlara
sürmek için de vazelin almışlardı. Böylelikle botla-
rını uzun süre ıslanmaktan koruyabileceklerdi. Acil
durumlar için gerekli telefon numaralarını da not
defterlerine yazmışlardı.

Afet Hanım şaşkın bir şekilde yeğenlerini dinledi
ve sonunda,

— Yahu bütün bunları nereden öğrendiniz siz?
dedi.

Aykız çantasından çıkardığı *Kızılai ile Güvenli Ya-
şamı Öğreniyorum* kitabını teyzesine uzattı. Afet Ha-
nım için bu eşi bulunmaz bir kaynaktı. Yeğeninden
bir süreliğine ödünç aldı.

Babası son olarak kabanlarını inceledi. Aykız'ınki
iyiydi ama Aycan'ınki ince kalacaktı kamp için. "Ne
yapsak ki?" diye düşünürken Neslihan Hanım,

— İlhan'a soralım, belki sana uygun bir giysisi
vardır. İki günlüğüne ödünç alırsın, dedi.

— Tabii ya, neden aklımıza gelmedi, dedi Hakan
Bey. Olsa olsa onda olur.

Aycan'la Aykız karşı dairede oturan komşuları İl-
han ağabeyi çok severdi.

— Aaa! Bu çok iyi fikir, hem İlhan ağabeye soru-
larımız var, dediler ve evden fırladılar.

İlhan yıllardır dağcılık sporu ile ilgileniyordu. Sık sık kamplara gittiğinden malzeme konusunda sıkıntısı yoktu. Nitekim küçüldüğü için bir kenara kaldırdığı kaz tüyü kabını getirdi ve Aycan'ın keyfi yerine geldi.

— Başlarda ben de hep ödünç alıyordum. Sonra çıktığım dağların yüksekliği arttıkça ve koşullar zorlaştıkça malzeme çok önem kazandı, dedi.

Annesi Gülten teyze hiç hoşnut değildi bu durumdan.

— Maaşımı oraya yatırıyor deli oğlan. Bir de her gidişinde benim çektiklerimi düşünün. Yüreğim ağzımda bekliyorum. Nereden sevdalandı bu dağlara bilmem, diye dert yandı Aycan ve Aykız'a.

İlhan, annesinin sözlerine güldü.

— Meraklanma sen anacığım. Yıllardır bunun eğitimini alıyorum, hem de insanları eğitiyorum. İşin tehlikelerini ve alınacak önlemleri biliyorum.

— En fazla kaç metreye tırmandın İlhan ağabey?

— Ağrı Dağı'na çıktık geçen yıl arkadaşlarla. 5000 metrenin üzerinde.

— Vay canına! 5000 metre mi? dedi Aycan kendini tutamayarak.

— Çok tehlikeli değil mi? dedi Aykız biraz hayranlık, biraz da tedirginlikle.

— Yıl boyunca sürekli antrenmanımız var, sıkı hazırlanıyoruz. Teknik bilgimiz de iyi. Ve en önemli-

si risk almıyoruz. Sizin anlayacağınız doğa ile inatlaşmıyor, ona kafa tutmuyoruz. Zirveye bir iki metre kalmış olsa bile, risk görüyorsak inişe geçiyoruz.

— Hiç tehlikeli şeyler yaşadın mı İlhan ağabey?

— Evet, bu kadar önleme rağmen birkaç kez tehlike atlattık, dedi sessizce.

Annesinin duymasından çekinir gibiydi. Gülten Hanım'ın televizyona dalmasından fırsat bulup,

— Mesela bir keresinde çığ altında kaldık, dedi.

— Neeee!

Aycan ve Aykız öyle çok bağırmıştı ki Gülten Hanım yerinden sıçradı.

— Ne oldu? Ne var?

— Yok anne, yok bir şey, dedi İlhan ağabey.

Sonra sessizce anlattı.

— Niğde, Aladağlar tırmanışıydı. Mart ayının ortasında, güneşli ve açık bir gündü. Kıraç, bitki örtüsü olmayan bir arazide tırmanıyorduk. İki ekip hâlinde, güle oynaya gidiyorduk. Birden rüzgâr çıktı, öndeki ekibe seslenerek beklemelerini istedik. Çünkü ilkbaharda dağlar, kışa göre daha tehlikelidir. Her an çığ düşebilir. İşte tam o sırada yukarılardaki bir kar kütesinin üstümüze doğru müthiş bir hızla geldiğini gördük.

— Top gibi bir şey mi? dedi Aycan.

— Yok, daha çok bir kar şelalesine benziyor. Hızla akarak ve çoğalarak eğimli yamaçtan kayıyor.

— Sonra?

— “Çığ!” diye bağışarak kaçıştık ama ben ve iki arkadaşım çığın içinde kaldık. Neyse ki yanımızda nefes çubukları vardı. Pipet gibi düşünün. Onlarla karı delip havasız kalmaktan kurtulduk. Çığdan kurtulan arkadaşlar da hemen harekete geçip çıkardılar bizi. Tabii yerimizin belli olması sayesinde vakit kaybetmeden kurtulduk. Hayatımda o kadar korktuğumu hatırlamıyorum. Yarım saat geç kalsalardı işimiz gerçekten çok zordu.

— Eee, siz anlatın bakalım, nereden çıktı bu kamp macerası?

— İzciyiz biz, dediler gururla.

— Vaay, çok doğru bir seçim. Doğada olmak, kuşların kanat çırpışını duymak, ağaçlara dokunmak, çiçeklerin kokusunu içine çekmek insanı mutlu eder. Tabii önlemleri almak şartıyla...

İlhan ağabeye teşekkür edip eve döndüler. Ertesi gün erken saatlerde okul servisi kapıda hazır. Pencereden seslenen teyzeleri, gece boyunca örüp bitirdiği atkıları bir sepetle aşağı sarkıttı.

— Güle güle gidin. O incecik atkılar yetmez, şunları da sarın bakayım.

On beş kişilik ekip, beş liderle birlikte gezi için yola çıkmıştı. Önce izci alkışını söylediler.

Fi fılayfo fışka
Kom_radi kom_radi kom_radi fışka
No no nononno fışka

Eşkamanı salomanı o vakko vakko meni
Eşkamanı salomanı o vakka vak
Bi da_t bi da_t bi da_t da da_t fış

Fıkralar, türküler, marşlar derken eğlenceli bir yolculuk yaptılar. Öğle vaktindeyse kamp yerine vardılar.

— Önce çadırları kuralım, sonra yemek işine bakarız, dedi Oğuz Lider.

Çadır kurmayı biliyorlardı ama kış koşullarında işler farklıydı. Çadırlar için rüzgâr almayan bir yer bulmaları epey zaman aldı. Sonra Elif Lider,

— Yumuşak kara, çadır kurulmaz. Hadi zıplayın bakalım biraz, dedi.

Karın üzerinde zıplayıp tepinerek sert bir zemin yarattılar. Sonra çivileri çaktılar ve el birliğiyle yedi çadırı kurdular.

— Bu çadırlarda sizler gibi yüzlerce çocuk kaldı, dedi Oğuz Lider. Bunlar bize emanet, iyi koruyup temiz kullanırsak beş yıl daha işimizi görür.

Eşleşmeler yapıldı. Kimin hangi çadırda kalacağı belirlendi. Çantalar çadırlara yerleştirildi. Bu arada soğuk ve hareket iyice enerji kaybettirmişti.

Yemek sorumlusu iki lider;

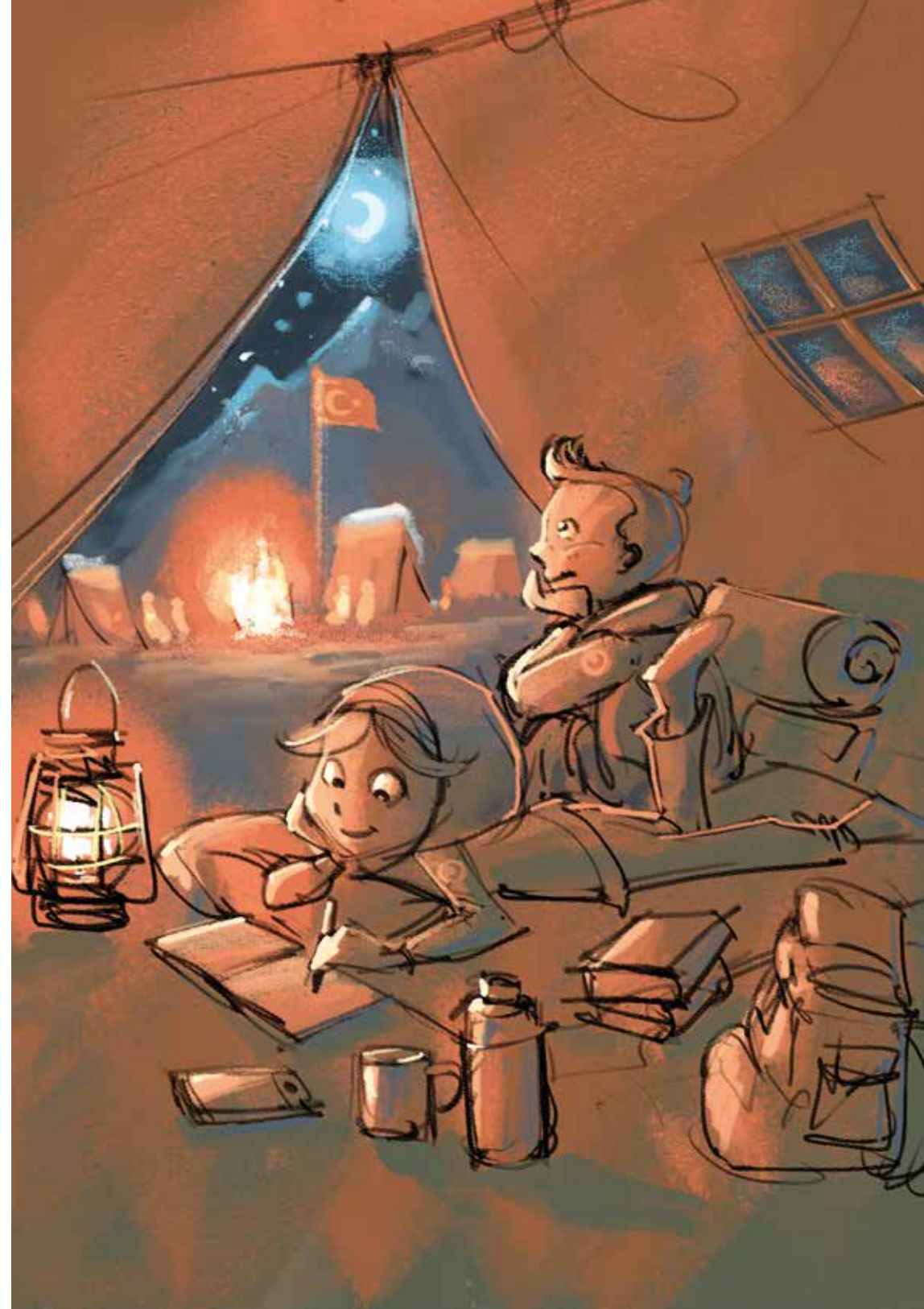
— Haydi sucuklu makarnaya! diye bağırır bağırmaz hepsinden bir sevinç çığlığı koptu.

Yemek sonrası keşif gezisine çıktılar. Ağaç türlerini incelediler. Rastladıkları orman canlıları ve bitkiler hakkında konuştu.

Gece olup da çadırlarına çekildiklerinde Aykız, yanında getirdiği günlüğüne şunları yazdı:

Doğada olmak maceranın ta kendisi. Annem, babam ve bizi koruyan evimiz olmadan doğadayım. Tıpkı bir sincap, sıjırcık kuşu, arı ya da ayı gibi... İnsan olarak hepsinden güçlüyüz ama çok da değil. Kuş ve sincaptan daha güçlü olduğumuzu düşünürdüm ama şu çadır, ayakkabılar, tulumlar olmasa şimdiye donmuştum. Oysa onlar ağaç dallarındaki ya da toprak altındaki yuvalarına girip korundular. Onlar bu koşullara alışkın, sadece yiyeceğe ihtiyaçları var.

Başımıza bir şey gelse... (Ben de giderek teyzeme benziyorum.) Mesela bu ormanda yolumuzu kaybetsek ne yapacağımızı bilemez, ağlar, yakılır, kendimizi çaresiz hissederiz. Bu durumda kimin daha güçlü olduğunu düşünmek gerek. Yaşadığı yerin şartlarını en iyi bilen, en güçlü sanırım.

Aykız defterine bunları yazarken dışarıdan çığlıklar duyuldu. Hemen adır arkadaşı Tuba ile dışarı çıktılar. Sesler Defnelerin çadırından geliyordu. Minik bir tarla faresi, çadırı ziyaret etmiş ve henüz uyumamış olan Defne ile göz göze gelmişti. Defne,

— İyyy! Çok korkunçtu! Resmen kırmızı gözleri vardı, diye söyleniyordu.

— Gelmesi çok normal, dedi Serhat Lider. Kaç kez söyledik size yiyecekleri açıkta bırakmak yok diye. Hayvanlar yiyeceğın kokusuna gelmiş.

— Vay be, ne güçlü burunları var, dedi Hakan. Radar gibi.

Defne'ye ekip kurallarına uymadığı için uyarı verildi. "Doğaya canlıları rahatsız etmeye değil, onlarla birlikte olmaya geldik" diyerek kurallar tekrar hatırlatıldı.

Ertesi gün Ilgaz Dağları'nın en küçük tepesine yürüyüş yaptılar. Görkemli am ağaçları, kremaya bulanmış pastalar gibi duran karlı dalları ile çok güzellerdi.

Liderler doğada yaşam hakkında önemli bilgiler verdi. Temiz hava, keşfetme heyecanı ve yeni bilgiler yavrukurtların çok hoşuna gitti.

Dönüşte bütün aile, apartmanın önünde karşılaştılar ikisini. Afet teyze,

— Çok şükür Allah'ım! Sağ salim geldiler, diyerek öptü onları.

Rafet enişte keh keh güldü.

— Yahu hanım, seni gören de çocuklar Antarktika'da mahsur kaldı sanacak.

Aycan ve Aykız, o gece yorgun ama mutlu bir şekilde uykuya daldı.

Bölüm 2

Suyun Gücü

Araba yolculuğu Ankara'dan beş saat sürecekti. Önce Antalya'ya, oradan Serik kasabasına gideceklerdi. Yol oldukça rahattı. Üç gün izin almıştı Hakan Bey işyerinden. Aylardan nisandı ve bahar her yerde kendini göstermeye başlamıştı.

— Hava da bozdu, dedi arkada oturan Afet Hanım.

— Bir şey olmaz, merak etme abla, dedi Neslihan Hanım. Meteoroloji hafif yağmur diyor.

— Nasıl merak etmem. Çok rahat kadınsın Neslihan. Nisan ayında tutturdunuz Antalya diye. Ayol afet haberlerini dinlemiyor musunuz siz? Fırtına, hortum, sel... Her şey olabilir.

— Aman abla, olumsuz şeyler düşünme, dedi Neslihan Hanım. Bak her yer yemyeşil, doğa uyanıyor, toprak canlanmış. Tadını çıkar!

Aycan ve Aykız uzaktan denizi görür görmez çığılığı bastı.

— Yaşasın! Denize az kaldı!

Kalacakları yer, denize çok yakın, kasaba merkezine ise yarım saat uzaklıktaydı. Sakin bir koyda, şirin bir aile pansiyonuydu. Önündeki plaj, yaz aylarının aksine oldukça sakin ve ıssızdı.

Odalara yerleşip çevreyi gezmek için dışarı çıktılar.

— Oh! Mis gibi deniz havası... Bu mevsimde buralar bir başka güzel, dedi Neslihan Hanım.

Aycan'la Aykız çorapları çıkarmış, paçaları sıvamış, çoktan denize koşmuştu. Afet teyzeleri endişeliydi.

— Donacak ayaklarınız, çabuk çıkın! Haziran ayı gelmeden denize girilmez!

— Deniz çok güzel teyze! Sen de gelsene!

Afet Hanım şapkasını yüzüne çekip bir şezlonga uzandı ve biraz sakinleşmeye çalıştı. Yine de arada bir yanındaki dürbünle havayı ve bulutları kontrol etmeden duramıyordu.

— Bırak artık şu dürbünü Afet! dedi Rafet Bey. Geldiğimizden beri rahat durmadın. Yağmur yağarsa senin yüzünden olacak. Ben denize giriyorum, şöyle sırtüstü yatayım da biraz yorgunluğumu alsın.

— Doğru! Ankara'dan buraya gelene kadar uyumak yordu tabii, diye söylendi Afet Hanım.

Rafet Bey paletleri ve şnorkeli elinde, havlusu sırtında uzaklaştı. Afet Hanım, bir meteoroloji uzmanı gibi gözlerini bulutlara dikerek yorumlar yapıyordu.

— Gri bulutlar giderek çoğalıyor.

Yetinmeyip dürbünüyle ufku taradı.

— Ah, demiştim ben! Açıklarda siyah bulutlar bile var. Dalgalar iri, beyaz koyunlara dönmüş. Geliyor fırtına.

Afet Hanım'ın tahmini bu kez birebir tuttu. Çünkü Doğancaan ailesi plajın ve denizin keyfini çıkarırken aynı saatlerde kasabanın belediyesi bir anons yapıyordu.

Sayın Serik halkının dikkatine! İlçemiz genelinde görülen kuvvetli fırtına ve yağışın bugün geç saatlere kadar devam etmesi bekleniyor. Vatandaşlarımızın meydana gelebilecek olumsuzluklara karşı dikkatli ve tedbirli olmalarını rica ediyoruz. Acil durumlarda 112'yi, zabıta için 153'ü, su ve kanalizasyon için 185'i, itfaiye için 110'u arayabilirsiniz.

112 ACİL YARDIM
153 ZABITA
185 SU ve KANALİZASYON
110 İTFAİYE

Tombul bir yağmur damlası burnuna düşünce Afet Hanım iyice huzursuzlandı. Deniz kıyısına gidip seslendi.

— Neslihan! Çıkın artık. Yağmur geliyor, bulutlara bak!

Gri bulutlar Neslihan Hanım'ı da endişelendirmişti. Eşini ve bir türlü çıkmak istemeyen çocuklarını ikna etmeliydi. Yağmur da hızını epey artırmıştı.

— Boşuna kurulanmayalım bari, dedi Hakan Bey.

— Rafet! dedi Afet Hanım. Nerede enişteniz?

— Bilmem, uyuyup kalmasın denizin ortasında, diye seslendi Aykız.

Afet Hanım bu espriye gülmedi bile. Keskin gözleriyle denizi tarıyordu.

— Allah seni bildiği gibi yapsın Rafet! Ah ah ah! Görünürlerde de yok, daldı mı, çıktı mı? Ben böyle gamsız adam görmedim. Siz gidin, ben bekleyeceğim.

Hakan Bey uzakta iyice siyaha dönen bir bulutu ve oradan denize doğru inen ip gibi bir karaltıyı gösterdi.

— Hortum!

— Ne! diye bağırın Afet Hanım'la Neslihan Hanım'ın nutku tutulmuştu.

Aycan ve Aykız da şaşkındı. Daha önce hiç böyle bir şey görmemişlerdi. Hemen denizden çıktılar.

Afet Hanım dövünmeye başladı.

— Ah Rafet'i yutacak bu hortum. Belki de yuttu. Görüyor musunuz başıma geleni.

Gökyüzü aniden aydınlandı ve arkasından gök gürlledi. BROOOAAA VVVVVV! Sanki üstlerinde toplaşan bir grup bulut, kızgın bir aslana dönüşmüştü ve pençelerini çıkarıp kükrüyordu. Yağmura, aniden çıkan kuvvetli rüzgâr da eklenmişti. Plajdaki şemsiyeler, şezlonglar devrilmeye başlamış, uçuşan kumlar çocukların gözlerine dolmuştu.

— Siz pansiyona gidin, ben Rafet Ağabey'i bulup gelirim, dedi Hakan Bey.

Pansiyona vardıklarında durumun ciddi olduğunu anladılar. İki görevli acele ile bahçedeki ahşap masa ve bankları içeri almaya çalışıyordu.

— Neler oluyor? dedi Neslihan Hanım.

— Anonsu duymadınız mı? dedi bir görevli.

— Bu akşam şiddetli fırtına ve yağmur bekleniyor. Tam zamanında geldiniz.

— Ah ah ah! Demedim mi ben! dedi Afet Hanım ellerini dizlerine vurarak. Dinlemediniz ki beni, ne vardı bu havada kalkıp Antalyalara gelecek? Rafet de yok. Delireceğim. Bavulları toplayıp dönelim hemen Ankara'ya.

— Ablacığım sakın ol! Bak bu kadar insan var içerde, herkes bekliyor.

Otelin sahibi Hüsnü Bey, müşterilerini lobiye toplayıp açıklama yaptı.

— Sevgili misafirlerimiz, bölgemizde sıklıkla görülen şiddetli rüzgâr ve fırtına ile karşı karşıyayız. Az önce belediyeden anons yapıldı. Yağmurun ve rüzgârın şiddetini artırması bekleniyor. Gerekli tedbirleri aldık. Böyle durumlarda derin bir nefes alıp sakin kalmak en güzeli. Sonuçta doğa olayı, engel olamayız ama en hafif şekilde atlatmaya çalışabiliriz.

Gitmek için hazırlanan müşterilerini de uyardı.

— Bence yola çıkmak için acele etmeyin. Yolda araba ile fırtınaya yakalanmak daha tehlikeli. Yola devrilen ağaçlar olabilir. Aniden bastıran yağmur, görüşü engelleyebilir. Bence burada kalın ve yarın sabah ortalık yatışınca yola çıkın.

— Hüsnü Bey çok haklı, dedi Neslihan Hanım. Böyle durumlarda açık havada ve yolda olmak daha tehlikeli.

Herkes neler olabileceği konusunda fikir yürütüyordu. Oturup beklemekten başka çare yoktu. Hüsnü Bey, tedbirli bir işletmeci olarak önlemlerini almıştı. Binasını, su ve elektrik sistemlerini bu tür afetlerden etkilenmeyecek şekilde izole etmişti. Az sonra Hüsnü Bey'in eşinin dağıttığı çaylar ve nefis kekler sayesinde gerginlik biraz azaldı.

Neslihan Hanım, çocuklarına belli etmese de iyice meraklanmıştı. Eşi ve Rafet Bey hâlen ortalarda yoktu. Hüsnü Bey'e gidip durumu haber vermeye hazırlanırken birden Aycan'ın gür sesi yankılandı salonda.

— Babamlar! Geliyorlar!

Bahçede iki karaltı birbirine tutunmuş zorlukla yürüyor, sağa sola yalpalıyordu. Rüzgârın gücü iyice hissediliyordu. Hüsnü Bey kapıyı güç bela açıp ikisini içeri çekti.

Hakan Bey olanları anlattı. Afet Hanım sinirinden hiçbir şey sormuyor, eşine bakıp kafasını iki yana sallıyordu. Meğer Rafet Bey kulak tıkaçları yüzünden hiçbir şey duymamış. Hakan Bey yanına kadar yüzüp uyarmak zorunda kalmış. O yüzden gecikmişler.

Rafet enişte gülümseyip,

— Merak etme Afet, her belayı savar Rafet, diye bir tekerleme söyleyince Afet Hanım da dâhil herkes güldü.

Yağmur şiddetini artırıyordu. Gökyüzü ara sıra aydınlanıyor, sonra kulakları sağır eden müthiş bir gürültü kopuyordu. Her gürültüden sonra da yeni bir yağmur dalgası...

Elektrikler olmadığı için akülü fenerler, mumlar, gaz lambaları çıkmıştı ortaya. “Aman idareli kullanalım” diyordu herkes. Aycan ve Aykız, ilk kez saatin ilerlemediğini düşündü. Eğlenceli zamanlarda koştura koştura ilerleyen yelkovan şimdi iyice ağırdan alıyordu.

Birkaç saat sonra yağmur ve rüzgârın uğultusuna alışmışlardı. Çocuklar kendi aralarında sessiz film oynuyor, büyükler sohbet edip fırtına ile ilgili anıla-

rını anlatıyordu. Gece boyunca pilli radyodan kent haberlerini takip ettiler. Yağış hızını azaltmış, ancak Serik'teki sel felaketi ülke çapında duyulmuştu.

Gece çok ama çok uzun sürdü. Sabaha karşı yağmur tamamen durmuş, hava açmıştı. Güneş, Serik halkını tüm sıcaklığı ile yeniden selamlıyordu.

Doğancan ailesi, pansiyondakilerle vedalaşıp ayrıldı. Kasaba merkezi yollarının üzerindeydi. Durumu yerinde görmeye, yapabilecekleri bir şey olup olmadığına bakacaklardı.

Afet Hanım iki eliyle ağzını kapamış, olanları dehşet içinde seyrediyordu. Kimi evlerin ilk katını su basmıştı. İnsanlar suyu kovalarla boşaltmaya çalışıyordu. Ağaçlar devrilmiş, arabalar birbirine girmişti. Bazı evlerin duvarları yıkılmış, bazılarının çatıları uçmuştu. Herkes çaresizce olan biteni seyrediyor, zararı tespit etmeye çalışıyordu. Aycan ve Aykız ilk kez yüzen arabalar görüyordu.

— Vay canına, su ne kadar güçlü, dedi Aycan.

Hakan Bey arabayı kasabanın içinde, suların çekilmiş olduğu güvenli bir yere bıraktı. Etrafa bakmak için dışarı çıktılar. Aycan ve Aykız arabada bekleyecekti.

Evler, bahçeler, sokaklar çamur içindeydi. İnsanlar bir araya gelmiş, yaşadıklarını anlatıyordu. Kiminin bahçesi, kiminin serası sular altında kalmıştı. Evlerdeki eşyalar kullanılmaz hâldeydi. Çocuklar, yaşlılar ve engelliler daha güvenli yerlere,

afet ekiplerinin kurduğu çadırlara yerleştirilmişti. Suların hâlen çekilmediği sokaklara girmek yasaktı.

— Elektrik kaçağından korkuyorlar, dedi Hakan Bey. Kopmuş elektrik kabloları ve zehirli kimyasallar olabilir, tehlike geçmiş sayılmaz.

Bir duvarın üzerinden sarkan portakal ağacını gören Rafet Bey dayanamayıp koparmak için uzunca Neslihan Hanım hemen durdurdu.

— Aman Rafet Ağabey, sakın yapma!

— Ne oldu yahu, küçük bir portakal sadece. Midedem kazındı, sabahtan beri açız.

— Evet ama bulaşıcı hastalık riski taşıyabilir. Sel sularına karışan lağım suları mikrop saçıyor. Salgın tehlikesine karşı uyardılar. Bu yüzden hiçbir şey yiyip içmememiz lazım.

Afet Hanım kızdı eşine.

— Çocuk gibisin Rafet, sabret azıcık. Bir de tifo çıkaracaksın başıma!

Gördükleri manzara karşısında çok çaresiz hissettiler kendilerini. Arabaya döndüklerinde Aycan ve Aykız'a da anlattılar.

— Neden bu kadar hasar var baba? Deniz çok yakında. Tüm bu sel suları oraya akamaz mıydı? Böylece evleri su basmazdı, dedi Aycan.

Hakan Bey içini çekti.

— Çok doğru, çok da acı. Denize yakın yerlerde sel felaketi yaşamamamız gerekiyor. Dere yataklarını, suyun denize ulaşacağı yolları kapatmasaydık, felaket bu boyutta olmazdı.

— İyi de, belki dere yataklarında su kalmamıştır. Onun için üzerine binalar yapılıyordur, dedi Aykız.

— Evet ama doğa olayları döngüseldir, dedi Neslihan Hanım. Yani elli yıl, hatta yüz yıl sonra bile tekrarlayabilir. O yüzden geleceği düşünerek hareket etmeliyiz. Dere yataklarının kuruması yeniden dolmayacağı anlamına gelmez. On yıl boyunca şiddetli yağmur olmaması, on birinci yıl da olmayacağını göstermez.

— Bakın aklıma ne geldi, dedi Hakan Bey. Burada eli kolu bağlı duracağımıza, afet masasına gidip nelere ihtiyaç duyulduğunu soralım. Elimizden gelen bir şey varsa yapalım. Yoksa içim rahat etmeyecek.

— Doğru, dedi Afet Hanım, aklımız burada kalacak.

Kasaba merkezine kurulmuş afet masasını buldular. Hakan Bey gidip görevlilerle konuştu. Elinde bir liste ile döndü arabaya. En önemli ihtiyaç olarak içme suyu ve gıda maddeleri görülmüyordu. Çocuk

kıyafetleri de vardı. Ne kadar katkıda bulunabileceklerini hesapladılar. Aykız'la Aycan da çantalarını karıştırmaya başladı. Aykız cüzdanında taşıdığı elli lirayı uzattı.

— Bununla yeni bir okul çantası almayı düşünüyordum ama...

— Yeni okul çantasına ihtiyacın var mı, yoksa sadece istek mi bu? dedi babası.

— Yeni çıkan düğmeli modeller var ya...

— Yani ihtiyaç değil, dedi Neslihan Hanım kararlı bir ses tonu ile.

Aycan da "futbol topu" diye mırıldandı.

— Sence acil bir ihtiyaç mı? dedi annesi.

Aycan annesinin yüzüne şaşkın şaşkın baktı.

— Yani... Anlamadım. Bu benim param. Büyükannem istediğimi almam için vermişti bayramda.

Hakan Bey araya girdi.

— Sanırım istek ve ihtiyaçları yeniden gözden geçirmeliyiz. Öncelikli olan ihtiyaçlardır, hayati değer taşır. Yiyecek, su, barınma gibi. Ve buradaki herkesin şu anda acil yaşamsal ihtiyaçları var. Sizin istekleriniz ikinci planda. Aynı felaket bizim de başımıza gelebilirdi, bunu unutmayın.

En yakın alışveriş yerine doğru yola çıktılar. Ellerindeki imkânlar ölçüsünde gerekli malzemeleri alıp teslim ettiler.

— Eh! dedi Hakan Bey. Sanırım Ankara'ya dönme zamanı geldi. Tatil yapamadık ama filmlerde, belgesellerde gördüğümüz doğal afetlerden birini birebir yaşadık. Acı da olsa, ders çıkaracak pek çok şey var.

Rafet Bey'in horultuları, Afet Hanım'ın ikazları, radyodan yükselen müziğin ritmiyle Doğancaan ailesi eve döndü. Bu ıslak, gürültülü ve gerilimli tatili hiç ama hiç unutmayacaklardı.

Bölüm 3

Piknikte Öğrendiklerimiz

Ⓢınıfça pikniğe gidileceğini öğrenen Aycan ve Aykız çok sevinmişti. Aylardan mayıstı ve Ankara'da çok güzel bir bahar yaşıyordu.

Akşam annelerinin yardımıyla bir piknik sepeti hazırladılar. Sandviç, kurabiye, içecek, peçete, bardak ve tabak koydular. Oynamak için ip ve top almayı da unutmadılar.

Ertesi sabah güne oynaya apartmandan çıkarırken teyzeleri pencereden seslendi.

— Günaydın canlarım! Nereye böyle?

— Kızılcahamam'a piknik yapmaya gidiyoruz teyzeciğim.

Afet Hanım yüzünü buruşturdu.

— Ne! Piknik mi? Çok tehlikeli! Piknikte çıkan yangınlar yüzünden ormanlar mahvoluyor.

Aycan ve Aykız, teyzelerinin bu olumsuz düşüncelerine alışkındı.

— Merak etme teyze, bizde mangal yok. Ama yine de çok dikkatli olacağız, söz! deyip aceleyle okul servisine koştular.

Akşam saatlerinde yorgun ama keyifli bir hâlde eve döndüler. Ancak annelerini evde bulamadılar.

Sormak için teyzelerine çıktıklarında kapıyı Neslihan Hanım açtı.

— Aaa! Döneceğiniz saati unutmuşum.

— Ne oldu anne? Yüzün bembeyaz, dedi Aycan.

— Önemli bir şey değil. Teyzeniz küçük bir kaza geçirdi de bugün. İçeriye geçin, kendisi anlatır.

Afet Hanım salondaki koltuğa uzanmış, iki kolunu yana açmış, inliyordu.

— Ah ah... Ah... Siz mi geldiniz kuzular? dedi güçlkle doğrularak.

Aycan ve Aykız şaşırıldı. Teyzelerinin iki kolu kızarmış ve biraz da şişmişti.

— Ne oldu teyzeciğim? dedi Aykız.

— Neler olmadı ki? Size “dikkat edin” derken kendim yanıp kül oluyordum.

— Abartma Afet, çocukları üzme, dedi Rafet Bey.

Afet Hanım ters ters baktı eşine.

— Zaten ne geldiyse senin yüzünden geldi başıma. Ne vardı patlıcan kızartması diye tutturacak.

— Hayda! Suçlu yine biz olduk, dedi Rafet Bey.

Afet Hanım devam etti.

— Rafet sabah “Patlıcan kızartması yapar mısın akşama?” dedi. Sonra da evden çıktı. Ben de girdim mutfağa. Tam yağı kızdırıp tencereye patlıcanları atmıştım ki telefon çaldı. Bizim Sevinç’miş arayan.

Neredeyse bir yıldır sesini duymuyordum. Oradan buradan konuşurken ocaktaki yemek tamamen gitti aklımdan. Birden keskin bir yanık kokusu geldi burnuma. “Eyvah!” diye bağırp koştum mutfağa. Tencere alev almamış mı! Ne yapacağımı şaşırđım. Orada duran sürahiye yapıştım, suyu boca ediverdim üstüne. Sen misin eden! Alevler taa boyuma kadar yükseldi!

Aycan’la Aykız nefeslerini tutmuş, teyzelerini dinliyorlardı.

— Eee?

— Başladım çığlık atmaya. Elbisemin kollarının da alev aldığı görünce düşüp bayılacaktım neredeyse. Hemen hırkamı çıkarıp attım üstümden. “Bir gün lazım olur” diye aldığı yangın tüpü geldi aklıma. Tüpü sıkınca alevler söndü. Ben de oracığa yığıldım.

— Sana boş yere doğal afet demiyoruz, dedi Aycan.

— Hata üstüne hata yapmışsın teyzeciğim.

— Doğru, bu kez afeti kendi eliyle yaratmış teyzeniz, dedi Neslihan Hanım.

Afet Hanım’ın kaşları çatıldı.

— Çokbilmişler sizi! Oradan konuşmak kolay. Siz ne yapardınız acaba?

— Alev almış tencereye su dökülür mü hiç? Üstünü ıslak bir havlu ile kapatman yeterliydi, dedi Aycan.

— Hırkan tutuşunca da kendini yere atıp yuvarlansaydın hemen, dedi Aykız.

İyice kızdı Afet Hanım.

— Size şaşıyorum. Ben bu hâldeyken bile dalga geçebiliyorsunuz, pes doğrusu.

Aycan da kardeşiyle aynı fikirdeydi.

— Ne dalgası, Aykız haklı. Bugün piknikte öğrendik. Alevlerin sönmeleri için giysileri tutuşan kişiyi ıslak bir battaniye ile örtmek gerekiyor. Böylelikle hava ile teması kesilmiş oluyor. Ama yalnızsak yere yatıp yuvarlanarak da söndürebiliriz.

Aykız devam etti.

— Eğer büyük bir yangın varsa karbonmonoksit gazından etkilenmemek için ağzımızı ve burnumuzu ıslak mendille kapatırız. Emekleyerek dumanlı ortamdaki uzaklaşırız.

Neslihan Hanım dayanamayıp,

— Hayrola, piknikte yangın tatbikatı mı vardı? dedi.

— Eh, onun gibi bir şey, dedi Aycan.

Sonra heyecanla piknikte olanları anlattı.

— Bizim Kerem, uçan balon getirdi. Oynarken nasıl olduğunu anlamadan balon havalandı ve dikenli çalılara doğru uçtu. Kerem yakalamak için koştu ama tam yakaladığı sırada balon patladı. Hem de alev alarak... Çok korkunçtu.

— Off! dedi anneleri. Bu kaçınıcı balon kazası! Bazı balonları böyle ucuz yanıcı gazlarla dolduruyorlar. Patladıği zaman ciddi tehlikeler yaratabiliyor.

— Tam böyle anlattı öğretmenimiz de. Neyse ki servis aracımızda yangın tüpü vardı. Serdar ağabey hemen yetişti de söndürdü.

— Vah vah vah! Kerem nasıl? dedi Afet Hanım.

— Elinin üstünde, bir de alnında hafif yanık var. Ağrısı, acısı yokmuş ama o da bizim gibi çok korktu.

— Bu olaydan sonra öğretmenimiz orman yangınları ile ilgili bir soru sordu. Cevabı çok ilginçti, dedi Aykız.

— Haydi bize de sorun. Belki şu yağın acısını unuturum, dedi Afet Hanım.

Aykız anlatmaya başladı.

— Geçtiğimiz yaz Marmaris'te beş hektarlık koca bir çam ormanı yanmış. Orman korucusunun anlattığına göre o gün bölgeye kimse girmemiş. Sıcaklık 42 dereceymiş. Hiç ateş yakılmamış. Yola uzak olduğundan sigara izmariti ya da buna benzer bir madde atılması ihtimali de yokmuş. Yangının çıkma sebebini bulduklarında çok şaşırılmışlar. Sizce ne olmuş olabilir?

— Ateş böcekleri olmasın, dedi Afet Hanım gülererek.

— Teyzee! Hiç komik değil.

Neslihan Hanım düşünüyordu.

— Küçükken birkaç kez büyüteçle ateş yakmıştık.

- Çok yaklaştın anne, dedi Aykız ellerini çırparak.
- Unutkan bir biyolog, büyütecini bırakmış ve yangın çıkmış, dedi Neslihan Hanım.
- Hayır! Söyleyeyim mi? Cam kırığı! Büyüteç gibi güneş ışınlarını bir noktada toplayarak yangın çıkarmış.
- Kesin piknikçinin biri bırakıp gitmiştir o şişeyi. Sincapların gazoz içecek hâli yok ya, dedi Afet Hanım.
- Peki, bir orman yangını görseydiniz nasıl hareket ederdingiz?
- 177 ihbar hattını arardık, dedi Aycan.
- Aferin sana, dedi Neslihan Hanım.
- Ya evde başınıza böyle bir durum gelirse?
- Aycan'la Aykız bir süre düşündü. Ama bu durumda ne yapacaklarını bilmiyorlardı.
- Evde bir yangın çıkarsa hakikaten yandık, dedi Neslihan Hanım gülerek. Aklınızda olsun. Alev ya da duman görür ve yanık kokusu alırsanız hemen “Yangın!” diye bağırarak etraftakileri uyarın. Sonra da sakinliğinizi koruyarak yangın yerinden uzaklaşın. Bir an önce 110’u, yani itfaiyeyi arayın. Ayrıca binadan çıkış yoksa sakın saklanmayın. Ağzınızı, burnunuzu ıslak bir mendille kapayıp pencereden kendinizi dışarıdakilere göstermeye çalışın.
- Aycan’la Aykız bu numaraları hemen defterlerine kaydetti. Yorucu ve eğlenceli gün sona ermişti. Tey-

zelerine ve eniştelere kocaman birer öpücük verip evlerine döndüler.

Ertesi gün sınıfta pikniğin keyifli ve üzücü yanlarını konuşuyorlardı. Kerem’in yüzünde hafif bir kızarıklık dışında pek bir şey yoktu.

— Ucuz atlattın, daha kötüsü olabilirdi, dedi Sevil Öğretmen.

Sonra elindeki fotokopileri dağıttı herkese.

— Dün öyle güzel bir öykü okudum ki sizlerle paylaşmadan edemedim. Bir çitlembik ağacının ağzından orman yangını anlatılıyor. Bir gazeteci ağabeyiniz yazmış. Ben çok etkilendim. Bakalım siz neler düşüneceksiniz?

Çitlembik Ağacıyla Söyleşi - Yusuf Yavuz

(...) Yangın bölgesine gittiğimizde alevlerden şans eseri kurtulmayı başarmış bir çitlembik ağacı, ince, kırılğan dallarıyla gövdeleri yanmış kızılçamların arasında öylece duruyordu. Çitlembik ağacının görüntüsü aklımızdan çıkmadı. Geceleri uykumuz, gündüzleri neşemiz kaçtı. Yangın kontrol altına alındıktan sonra, yeniden yangın bölgesinin yolunu tuttuk. O çitlembik ağacını yeniden bulduk. Yanımızda götürdüğümüz armağanları sunduk, yapraklarını okşayıp, yanan ince gövdesine su verdik. Ve yanına oturup saatlerce derdini dinledik, söyleştik. Ve çitlembik ağacının yaşadıklarını, gördüklerini, söylediklerini not ettik.

İşte Kaş Kıbrıs Deresi Kanyonu'nda yangından mucizeyle kurtulan genç bir çitlembik ağacıyla yaptığımız söyleşi...

Geçmiş olsun. Senin alevlerden kurtulduğunu ilk kez gazeteci bir arkadaşımından öğrendim. Sevindim. Ve hemen yaşadığın bölgeye geldim. Seni bulmam zor olmadı. Yanmış yüzlerce kızılçamın arasında öylece duruyordun. Yangının başladığı günü anlatır mısın?

Çok teşekkürler. Doğru, bazı gazeteciler bol bol fotoğraf çekiyorlardı. Benim de fotoğrafımı çekmiş olmaları. Yangının başladığı gün içimde bir huzursuzluk vardı. Sizin takviminizle 18 Ağustos günüydü. Güneş, tepemdeki kızılçamların arasından her zamanki gibi yapraklarımın üstüne o ışıklı gülüşünü gönderirken, öğleye doğru bulutlar kapladı gökyüzünü. Kanyonda bir koşuşturma, bir telaş başladı. Şimşekler, gök gürültüleri ve oradan oraya koşuşturan hayvanların telaşı... İnanır mısın benim de dallarıma bir ürperme düştü. Gece olunca kanyonun yukarı kısımlarından uğultulu sesler duymaya başladık. Çevremdeki ağaçların dallarından bir şey göremiyordum ama köklerimle topraktaki uğultuyu, telaşı duyabiliyordum. Ve gece yarısına doğru yukarılardan yapraklarıma gelen alevlerin ısını duymaya başladım. Gövdemden sıçrayıp geçen bir sincabın telaşlı sözlerine göre yukarılara bir yerlere yıldırım düşmüş ve yangın başlamış. Biliyor musun uzun süre kimsenin haberi olmadan yanıp durmuş. Büyüklerimden çok

yangın öyküsü dinlemiştim ama hiç yangın yaşamamıştım. Çok korkunç, anlatılmaz bir şey bu.

Peki neler yaşadın o gece? Çevrendeki ağaçların, hayvanların, böceklerin dahası toprağın telaşı... Gördüklerin nelerdi?

O gece alevler benim yaşadığım yere kadar ulaşmamıştı. Dediklerine göre buraya epey uzakmış alevler. Ama kanyondaki iç acıtan bağırs, koşuşturma alevlerden daha ürkütücüydü. Kaç kez kaçan bir yaban domuzunun ya da geyiklerin ayakları altında ezildi dallarım. Böyle bir şeye hiç tanık olmamıştım. Köstebekler, yaban keçileri, gövdeme sürünerek hızla buradan uzaklaşan yılanlar, kertenkeleler, bukalemunlar, fareler, yaban arıları ve sayamayacağım kadar çok karınca. Ve kuşlar... Bu zamana kadar hiç görmediğim, adını bilmediğim kuşlar. Hepsi terk ettiler kanyonunu. Bizse bir yere kaçamıyorduk. En acısı da kaçışan hayvanların kanyonda yankılanan, insanların anlayamayacağı boğuk, iç acıtan sesleri!

Ya alevler buraya ne zaman ulaştı?

Etrafımızdaki bu gerilimden yorgun düşmüştük. Galiba o geceden sonra güneş üçüncü kez doğmuştu. Öğle saatleriydi. Bu koşuşturmanın bitmesini, eskiden olduğu gibi buradaki ağaçlarla yaprak saymaca oyunu oynamayı düşünüyorduk. Kanyondan alev gibi bir rüzgâr esmeye başladı önce. Sonra şu gördüğün kızılçamların dibindeki kuru yapraklar, ışık hızıyla yanarak alevler bu-

raya doğru ilerlemeye başladı. Ahh! O anı anlatamam sana. Hemen yanı başımda kaç tane genç fidanın korkudan kuruduğuna tanık oldum. Büyüklerimden öğrendiğim gibi, metanetli durmayı denedim. Bilirsin, bizim türlerimiz derviş gibi yaşamayı öğrenmiş ağaçlardır. Bir kaya gövdesi, bir avuç toprak, az su ve ılık bir rüzgârla yetinmeyi; bu dağlarda metanetli yaşamayı öğrenmişiz. Neyse. Sonra alevler etrafımdaki çamların gövdelerine doğru tırmandı. Yüzlerce çam, gözyaşları gibi reçinelerini döktüler. Benim de dallarımdan bazıları tutuştu. Alevlere direndim, dakikalarca teslim olmadım.

Seni yangın işçilerinden biri kurtarmış galiba. Nasıl oldu bu anlatır mısın?

Alevlerin çevremi sarmasının üstünden ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Yukarıdan, kanyonun üstünden gelip geçen helikopterler üstümüze su boşaltıyorlardı ama su bize ulaşmıyordu. Arada birkaç damla düşen sular alevleri söndürmeye yetmiyordu. Ne olduysa birkaç yangın işçisinin sesini duyduk. Bizim otuz metre kadar yakınıma ulaşmışlar alevlerin genişlemesini engellemeye çalışıyorlardı. Sonra bir mucize eseri işçilerin püskürttüğü sular, dakikalardır alevlerin arasında kavrulan dallarıma üstüne ulaştı. Artık bütün öz suyum kuruma noktasına gelmişti ki işçilerin püskürttüğü sular gövdemi, ince dallarımı soğutmaya başladı. Bir iki dalımı alevlere kaptırsam da gövdem rahatladı, köklerimde hissettiğim acı

yerini yaşama sevincine bıraktı. Ama saatlerce çevremi kuşatma altına alan alevler birçok komşumu yuttu. Bunu unutmam mümkün değil. Hele alevlerin çevremizi kuşattığı anda toprağın altında yaşanan o canhıraş telaş; birbirine dolanan binlerce ağacın kökleri, milyonlarca toprak canlısının, böceğin sesleri.. Bunu sizin duymanız mümkün değil. Anlatması da zor!

(...) Benim meyvelerim yüzlerce yıldır bu coğrafyayı, kuşları beslediği gibi siz insanların da türlü hastalıklarına sağaltıcı olarak kullanıldı. Mesela bazı köylerde meyvelerim kurutulup kahve olarak tüketilir. Soğuk kış günlerinde insanların içini ısıtır, rahatlatır. (...) Yörükler hayvanları yaralandığında yaraları meyvelerimle tedavi ederler. Hele de yokluk, savaş ve kıtlık yıllarında; yapraklarının taze sürgünleri köylülerin, savaşan askerlerin ekmeğine katık olmuştur. Ekmek yapacak un bulamayan köylüler, mısır unuyla tohumlarını karıştırıp ekme yapardı. Dağ köylerinin yoksul çocukları, annelerinin ceplerine doldurduğu meyvelerim sayesinde, soğuk kış günlerinde gerekli vitaminleri farkında olmadan alırlar. Daha anlayayım mı? Koydaki ormanları da sonra anlatayım, yüreğim kaldırmıyor şimdi. Öz suyum dışıma fırlayacak gibi oldum.

(...) Biz yine binlerce yıldır olduğu gibi sizinle her şeyimizi paylaşırız. Büyüklerimizden öyle gördük. Ama sizin büyüklerinizden gördüklerinizi çabuk unutmanız karşısında bazen şaşırıyorum.

Yani biz bu dünyayı sizinle gönülden paylaşmaya hazırız. Yeter ki siz de bu dünyayı bizimle paylaş-tığınızı unutmayın. (...)

Ah çitlembik ağacı! Ne söyleyeyim sana. Karşında mahcubum. Ateş düştüğü yeri ya-kar derler. Artık sadece düştüğü yeri değil bizim de içimizi yaktı. Haydi hoşça kal. Daha binlerce yıl bu kanyonu bekleyecek çocuk-ların olsun. Yine soğuk kış günlerinde yok-sul çocukların ceplerine dolsun meyvelerin. Senin hikâyesi bütün insanlara ulaştırmak için çalışacağım. Bunu unutma!

Bölüm 4

Güneş Yanığı

Temmuz ayında deniz kenarında tatil yapma fikri iyiydi de, ah Şu sıcak ve yapış yapış hava olmasaydı... Arabanın kliması da bozulacak günü bulmuştu. Camı açtılar ama içeri dolan sıcak ve tozlu havadan nefesleri kesildi.

— Sanki Arap çöllerine düştük, dedi Neslihan Hanım. Ah ah, ablamı dinleyip hiç çıkmasaymışız yola. Böyle sıcak ömrümde görmedim, buharlaşacağız neredeyse.

Arabadaki derece 41'i gösteriyordu ve sıcaktan ölmek diye buna denirdi. O sırada telefonla arayan teyzeleri durumu öğrenince söylenmeye başladı.

— Ne işiniz vardı bu havada yollarda? Ben balkona şezlongları koyacaktım. Mayolarımızı giyip şişme havuzda keyif yapacaktık. Hem de bedava...

— Klimanın bozulacağı tuttu işte abla. Nereden bilirdik böyle olacağını. Merak etme, yarım saatlik yol kaldı. Pansiyona varınca rahatlarız, dedi Neslihan Hanım umutsuzca.

Aycan ve Aykız, teyzelerinin fikrini ilk kez onayladı.

— Evet, keşke evde kalsaymışız.

Araba, homurtu ve inlemelerle son dönemeci geçip pansiyonun park yerinde yığılıp kaldı. "Sonun-

da!” diye bağışarak kendilerini dışarı attılar. Kalacakları yerin denize çok yakın oluşu yüzlerini biraz olsun güldürdü. Hakan Bey’in alnından, sırtından terler damlıyordu. Neslihan Hanım başını tutmuş, “Migrenim...” diyerek inliyordu.

Zar zor çantaları alıp odalarına ıktılar. Neyse ki oda, klima sayesinde buz gibiydi. Yatağa uzanıp bir süre yeniden canlanmayı beklediler. İlk toparlanan Aycan oldu. Çantaları karıştırıp deniz malzemelerini çıkardı. Mayo, gzlk, palet, deniz yatağı... Hepsi hazırды. Aykız da kendi eşyalarını koydu plaj çantasına.

— Olmaz, dedi anneleri. Bu sıcakta başınıza güneş geçer. Saat dörtten önce denize giremezsiniz.

— Ama anneeee... şapkamız var. Güneş kremi de sreriz, dedi Aykız.

— Güneş gzlğmz de var, dedi Aycan.

— Yetmez, dedi babaları. Başınızda pervane ile dolaşsanız bile faydası yok. Erirsiniz dışarıda, ben söyleyeyim.

— Ne yani, koruma kalkanıyla mı çıkacağız? dedi Aycan kızarak.

— Bu saatte o bile işe yaramaz. Güneşin zararlı ışınları onu delip geçer, dedi Hakan Bey gülerek.

Aycan ve Aykız isyandıydı.

— Offf... Hani güneş yararlıydı? Hani kemikleri glendirirdi? D vitamini kaynağıydı? Yaşam için su kadar önemliydi hani?

Aycan bunları söyledikten sonra yatağa bıraktı kendini ve horlamaya başladı. Doğancan ailesi o öğleden sonra güzel bir uyku çekti.

Ertesi gün saat 10 gibi deniz izni çıkmıştı. Ancak Neslihan Hanım, meteoroloji haberlerini dinlediğini, yeni bir sıcak hava dalgasının geleceğini söyledi. Bu yüzden bir saat sonra odada olmalarını istedi.

— Anne giderek teyzeme benziyorsun, dedi Aykız kaşlarını çatarak. Çok elhanlı ve panikli biri oldun.

Sıcak hava, Aykız’ın dil yanlışlarına göz yumacak kadar bunaltıcıydı.

— “Evhamlı ve panik yapan biri” diyecektin herhâlde, dedi anneleri tükenmiş bir sesle.

Aycan palet ve şnorkelini alıp oturdukları masanın yanına getirdi. Artık çıkmaya hazırды.

— Meraklanmayın, denizdeki dalgalar oldukça serin. Hem balıklar ne güneş gözlüğü kullanıyor ne de şapka. Biz de balık gibi suyun içinden hiç ıkmayacağız.

— İyi benzetmeydi ama işe yaramaz, dedi Hakan Bey gülerek.

Neslihan Hanım kararlıydı.

— Maalesef oğlum, denizden yansıyan güneş ışınları da yanmamıza sebep olur.

— Yanalım işte ne güzel! Herkes cildi bronzlaşsın istiyor. Sağlıklı, esmer, ışıl ışıl...

— Bronz cildin güzel göründüğüne katılıyorum ama doktorlar sağlıklı olmadığını söylüyor. Cildimiz

güneşin tehlikeli mor ötesi ışınlarından zarar gördüğü için öyle koyulaşmış.

— Mor ve ötesi mi? Bu ad hiç yabancı değil ama çıkaramıyorum, dedi Aykız.

Hakan Bey anlamıştı.

— Müzik grubu olan değil tabii, dedi. Güneş'ten gelen mor ötesi ışınlardan bahsediyoruz. Bu ışınların bir kısmı ölümcül derecede tehlikeli. Neyse ki ozon tabakası var.

Aykız utana sıkıla sordu.

— Bir şey sormak istiyorum ama gülmeyin. Geçenlerde arkadaşım bir kitaptan bahsetti. Adı *Ozonu Kuşlar mı Deldi?* Sizce böyle bir şey olabilir mi?

— Tabii ki hayır, uçaklar deldi, dedi Aycan alaylı alaylı sırıtarak.

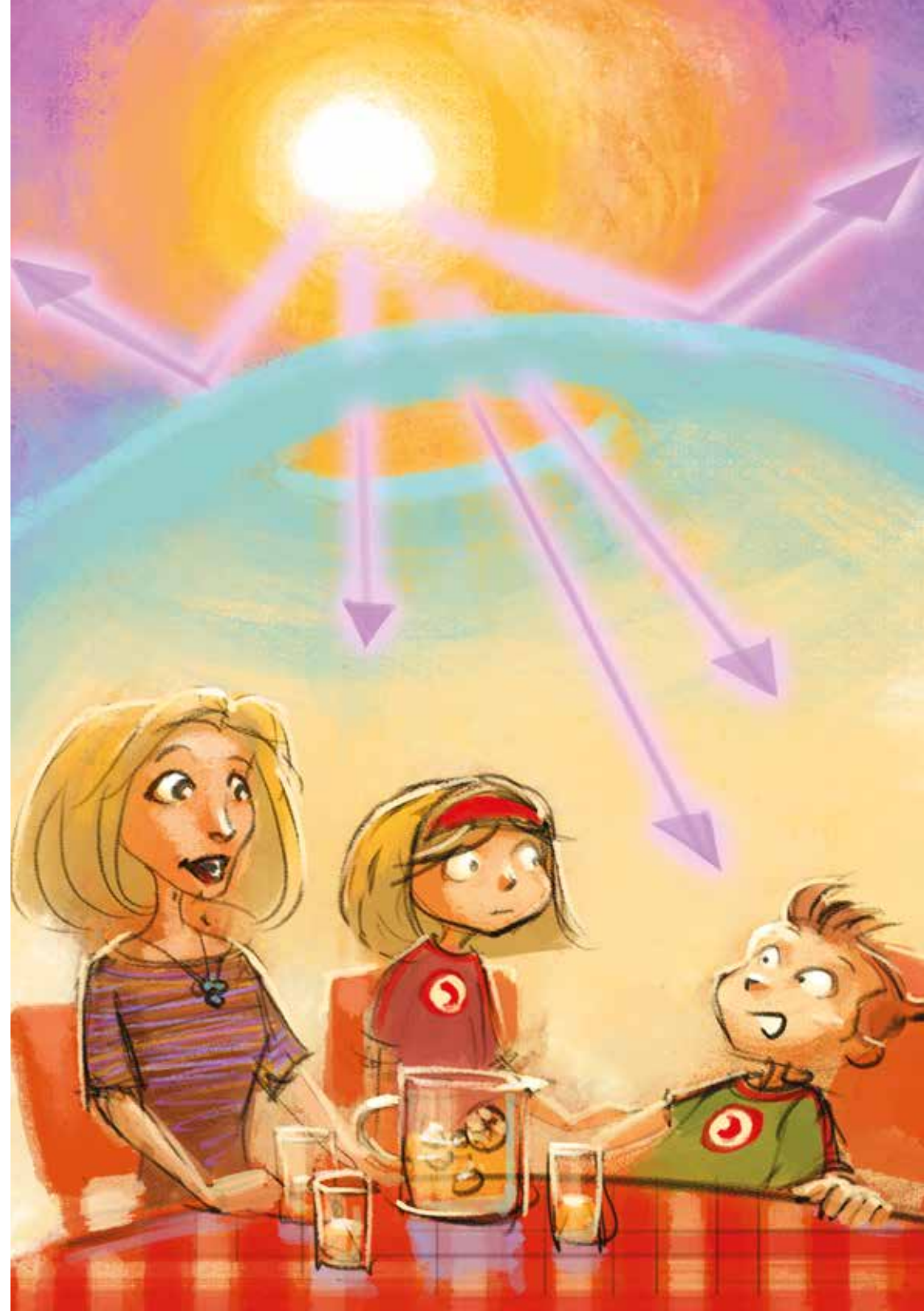
— Kardeşinle uğraşma da sen söyle bakalım nasıl delindi? dedi Neslihan Hanım.

Aycan yutkundu. Ağzının içinde bir şeyler geveledi.

— Ne bileyim canım, fısıflar falan sebep oldu sanırım. Öğretmenimiz öyle bir şeyler söylemişti.

— Sadece spreyler değil, pek çok kimyasal ürün buna sebep oldu, dedi Hakan Bey.

— Atmosferdeki ozon tabakası, bir filtre gibi yeryüzüne doğrudan gelen güneş ışınlarını tutar ve engeller. Aslında delinme dediğimiz şey, bu tabakanın çeşitli etkiler sonucu incelmesi. Esas sebebi kloroflorokarbon gazı. Bu da kullandığımız sprey deodo-

rantlarda, bazı tarım ve böcek ilaçlarında, klima ve buzdolabı sistemlerinde, günlük hayatta kullandığımız ürünlerin bir kısmında var.

— Neyse ki işin ciddiyeti anlaşıldı da bu gazı içeren ürünlerin kullanımını azaldı, dedi Neslihan Hanım.

— Peki delik büyürse neler olur? dedi Aykız.

— Kutuplardaki erime daha da artar. Bazı tehlikeli deri hastalıkları ve göz rahatsızlıkları çoğalır. Bunlar gibi pek çok olumsuzluk yaşanır.

Doğancan ailesi bilimsel konulara dalmışken teyze ve enişterisi balkonda güneş banyosu yapıyordu. Rafet Bey kocaman hasır şapkası ile yüzünü örtmüş, kucağında Mestan'la birlikte şezlongda uyukluyordu. Afet Hanım, bir elinde limonataları taşıdığı tepsi, diğerinde şemsiye ile balkona çıktı.

— Ayol pişeceksiniz öyle. Mestan'ı bırak bari, rahat etsin bu sıcakta.

Rafet Bey şapkasını ve kediye yanına bırakıp doğruldu.

— Off! Ter içinde kalmışım. Hayrola hanım, yağmur haberi mi aldın yoksa? Bu şemsiye de ne?

— Sıcak hava yaramıyor bana, turşu gibi oluyorum. O yüzden şemsiyemi aldım.

Rafet Bey, eşinin uzattığı bardaktan bir yudum aldı.

— Immmhh... Şu limonatadan iç, yeniden doğmuş gibi olursun. Ellerine sağlık!

Afet Hanım sıkıntılıydı.

— Çocukları da özledim. Deliler... Gittiler bu sıcakta, pişecekler orada.

— Düşündüğün şeye bak. Denize gittiler, çok bunalırlarsa atlayıp serinlerler. Asıl biz ne yapacağız? Onu düşün. Bir ay daha sürecekmış sıcaklar... Aklıma ne geliyor, biliyor musun? Hazır bu kadar güneş varken kış için biraz biriktirebilsek.

Afet Hanım kocasına dik dik baktı.

— Ne biriktiriyoruz, odun mu? Başına güneş geçti vallahi.

— Gündemi hiç takip etmiyorsun Afet'ciğim. Mesele Almanya... Biliyorsun oldukça soğuk bir ülke ve bize göre güneşli günleri çok az.

— Eee...

— Fakat güneş enerjisi depolama konusunda dünyanın en başarılı ülkesi. Çatılara kurdukları panellerle bu bedava ve temiz kaynaktan çok güzel faydalanıyorlar.

Rafet Bey'in konuşmasını kapı zili böldü. Gelen kargocuydu ve Almanya'dan bir paket getirmişti. Afet Hanım gülererek,

— Hah, sonunda duydu seni Almanlar. Güneş kumbarası yolladılar herhâlde, dedi.

Rafet Bey şaşkınlıkla bir pakete, bir eşine bakıyordu.

— Şaka mı bu?

— Yok canım, sana gelmiş. Hasan'dan galiba, aç bakalım.

— Şu tesadüfe bak. Tam da oralardan bahsederken...

Hasan Bey, Rafet Beyin Almanya'da yaşayan mühendis yeğeniydi. Bir tasarım firmasında çalışıyordu yıllardır. Paketten bir de kart çıktı. Üzerinde yaşadığı şehrin resmi vardı. Arkasında şöyle yazıyordu:

Paketin içinden çıkan radyolu CD çalar ikisini de pek sevindirmişti. Balkon keyifleri ikiye katlanacaktı. Hemen oynak, neşeli parçalar çalan bir radyo kanalı buldular. Keyifle dinlemeye koyuldular.

Göcek'te ise zaman durmuştu sanki. Saat dörde kadar televizyonla, satranç ve kâğıt oyunlarıyla vakit geçirmeye çalışan Doğancaan ailesi sıkıntıdan patlamak üzereydi. Dörde beş kala, plaj çantalarını ve şapkalarını kapıp odadan fırladılar.

Tam pansiyondan çıkarlarken zorlukla yürüyen, her tarafı kızarmış yaşlı bir kadına rastladılar. Pansiyondaki misafirlerdendi anlaşılan.

— Ah anne, ne vardı bu kadar güneşte kalacak! diye söyleniyordu yanında çantaları taşıyan kızı.

Pansiyon sahibi Ayşe Hanım telaşlandı.

— Ah Mücver abla, nettin gari! Cayır cayır yanmışsın, ah ah! Ben hemen yoğurt alıverem. Sen bi otur şuraya azcık.

Ayşe Hanım yoğurt kâsesini alıp geldi. O sırada kahve içmek için pansiyona uğrayan doktor Yıldız Hanım onu durdurdu. Mücver Hanım'ın sırtına dik-katlice bakıp,

— Yoğurt olmaz, dedi. Güneşlendikten sonra oluşan yanıkların üstüne kesinlikle yoğurt sürülmez. O bölgeye soğuk su dökmeniz yeterli. Sonrasında oluşan kabarcıkları da patlatmayın. Haa, bu arada bol sıvı almayı da unutmayın Mücver Hanım.

Mücver Hanım'ın gözü, buz gibi taze yoğurtta kalmıştı.

— Peki yesem olur mu doktor hanım? diye sordu.

— Tabii, afiyet olsun, dedi Yıldız Hanım gülümseyerek.

Aycan ve Aykız, annelerinin güneşle ilgili uyarılarının boşuna olmadığını anlamıştı.

— Doğal afetlere bir yenisi daha eklendi, dedi Aykız gülerek.

— Güneş ışını saldırısı!

— Evet, neyse ki bu önceden haber veriyor, kaçınmak kolay.

Mücver Hanım'a "Geçmiş olsun" deyip doğruca plaja koştular. Akşam sekize kadar turkuaz suların keyfini çıkardılar.

Ertesi gün pansiyonun bahçesinde kahvaltı yaptılar. Ayşe Hanım da onlara eşlik etti.

— Ne sıkıcı hava, dedi Aykız. Güneş yok ama dünden daha sıcak.

— Her yerimiz yapış yapış oldu. Islak gibi hissediyorum kendimi, dedi Aycan.

Ayşe Hanım gülümsedi.

— Bizim borlarda rotubet fazladır. Biz alıştık gari netçen, ama yeni gelenler hep şikâyetçi.

Aycan ve Aykız, onun ne dediğini anlamaya çalışıyordu.

— Nasıl yaşıyorsunuz bu nemle? Sanki cam bir fanus var kasabanın üzerinde, dedi Neslihan Hanım.

Ayşe Hanım ciddileşti.

— Nem çok emme, bizim borlarda ne diksen yetişir. Limon, portakal, muz... Avokado bile yetiştiriyoz. Sebze meyve çoktur. Çiçekler de öyle...

— Bu da nemin mucizesi işte, dedi Hakan Bey. Bu renkli çiçeklere, lezzetli meyvelere kavuşmak için azıcık ter dökmek şart demek ki.

Ağaç gibi dal budak sarmış begonvillerin, Japon güllerinin, avokado ve limon ağaçlarının arasından geçerek denize doğru yola koyuldular. Sonra da Akdeniz'in mavi sularına bıraktılar kendilerini.

Bölüm 5

Bir Gece Anıztın

Geceenin bir yarısı, uykunun en tatlı yerinde, kapınıza güm güm vurulsa ne yaparsınız? Yataktan mı düşersiniz?

Doğancan ailesinde düşen olmadı ama “Neler oluyor?” diye söylenen ev halkı telaşla antrede toplandı. Neslihan Hanım endişeli gözlerle eşine bakıyordu. Hakan Bey, açmadan önce kapıdaki küçük delikten gelenin kim olduğunu anlamaya çalıştı.

— Aaaa! Afet ablaymış.

Elinde siyah bir çanta, sırtında manto, saçı başı darmadağın, gözleri korkudan büyümüş hâlde kapıda duran Afet Hanım’dı.

— Teyze! diye bağıştı Aycan ile Aykız.

Neslihan Hanım,

— Ablacığım hayrola, nedir bu hâlin? dedi şaşkınlıkla.

Afet Hanım,

— Hissettiniz mi? diye sordu.

— Neyi?

— Depremi.

— Deprem mi?

Doğancan ailesi kayıtsız gözlerle birbirine baktı. “Yooo” dediler.

— Sana öyle gelmiş olmalı ablacığım, dedi Neslihan Hanım esneyerek.

Afet Hanım bu işin peşini bırakacak gibi görünmüyordu. Daha önce de deprem yaşadığını, üst kat- ta olduğu için daha çok hissetmiş olabileceğini söyledi. Hakan Bey,

— İnternet’te bir haber vardır mutlaka. Şimdi bakıp anlarız, deyip bilgisayarını açmaya gitti.

Hep birlikte salona geçip oturdular. Gece yarısı bu beklenmedik toplantı Aykız’ı tedirgin etmişti.

— Anne, ya tekrar olursa?

— Korkmayın, Ankara deprem bölgesinde değil. Hayat Bilgisi dersinde öğretmen anlatmıştı, dedi Ay- can bilmiş bilmiş.

— Dersi dinlemediğin nasıl da belli... Evet, birinci derece deprem kuşağında değiliz ama bu hiç de- prem olmayacağı anlamına gelmez, dedi Aykız.

Hakan Bey, İnternet’teki haberi sesli okudu. Evet, Afet Hanım yanılmıyordu. Ankara yakınlarında 4,2 büyüklüğünde bir deprem olmuştu.

— Sismograf gibisin ablacığım, dedi Neslihan Hanım gülererek. Peki Rafet Ağabey nerede, o duymadı mı?

— Aman bırak o gamsızı! Uyandırmaya çalıştım, yorganı çaktı başına. “Rahat bırak beni” dedi.

— Kızma adamcağıza, biz de duymadık sonuçta.

Afet Hanım dudak büktü.

— Nasıl duymuyorsunuz şaşıyorum. O haberlerde de yanlışıklık var. 5'ten aşağı değildi şiddeti, uykumda zıpladım vallahi.

— Ablacığım, depremin büyüklüğünü ölçebiliyoruz, şiddetini değil. Sarsıntının yarattığı hasar, can ve mal kaybına göre de şiddetini belirliyoruz, dedi Hakan Bey.

Aycan ve Aykız konuşmanın uzamasından sıkılmıştı. Aycan çantayı işaret etti.

— Teyze, bizde kalacaksın sanırım. Haydi gidelim de yatalım.

— Al bir gamsız daha! dedi Afet Hanım. Eniştesi gibi vurdumduymaz bu da. Hem bu çanta seyahat çantası değil çocuğum, deprem çantası.

— Nasıl hazırladın hemen? dedi Neslihan Hanım hayretle.

— Acil durumlar için çok önceden hazırlamıştım. Sarsıntıyı hisseder etmez salondaki masanın yanına çöktüm. Masanın bir bacağına sımsıkı yakalayıp bekledim. Sonra da çantamı kaptığım gibi geldim.

— Bravo abla! “Çök-kapan-tutun” tekniğinden haberin var, dedi Hakan Bey.

— Olmaz mı? 1999 yılındaki depremden sonra uykularım kaçtı aylarca. O dönemde İstanbul'daydım, günlerce tedirgin olduk. Peş peşe gelen artçı

sarsıntılar, bozulan psikoloji... Hayatımız kâbus gibiydi.

— Artı sarsıntı ne? dedi Aycan.

— Artı değil artçı. Depremden sonra hissedilen, daha az büyüklükteki yeni sarsıntılar...

Aycan ve Aykız daha önce hiç deprem çantası görmemişti. İçindekilere bakmak istediklerini söyleince Afet Hanım çantaya özenle yerleştiği poşetleri çıkardı. Radyo ve yedek piller, ilk yardım çantası, düdük, çok amaçlı çakı, kâğıt ve kalem, su, el feneri, ilaçlar, bir miktar para ve tabii yiyecek...

Neslihan Hanım, yiyecek poşetinden bir paket bisküvi alıp baktı.

— Ablacığım bunun tarihi geçmiş. Hem deprem çantasında yiyecek olması pek anlamlı değil. Biliyorsun Türk Kızılayı bu konuda çok duyarlı. İki saat içerisinde afet alanına öncü grup gönderebiliyor. Yani beslenme konusunda endişeye gerek yok.

— Amaaan düşünemedim işte, hepsini çıkarayım. Biliyor musun, iyi ki böyle kurumlarımız var. O acılı günlerde en büyük destek onlardan geliyor.

— Öyle. Peki sen neden bu kadar telaşlısın, anlayamadım.

— Ne bileyim, Marmara Depremi'nden sonra ben de böyle bir fobi oluştu. Çantam hep hazır duruyor.

Aycan çantadakilere bakıp dudak büktü.

— Teknoloji denen bir şey var. Örneğin bir cep telefonu, bütün bu çantanın yerini tutabilir.

Aykız da atıldı.

— Çok doğru. İnat etmeyip bize birer telefon alın artık. Deprem ne zaman, nerede geleceği belli olmaz.

— Vay vay vay! dedi Neslihan Hanım gülerek. Çocuklarımızın parlak fikirleri ile ne kadar övünsek azdır. Deprem uzmanlarının, bilim insanlarının neden aklına gelmedi ki bu çözüm?

— Teknoloji iyi hoş da, doğal afetlere karşı henüz çözüm üretmiyor maalesef. Elektrik hatları, telefon şebekeleri hepsi devre dışı kalıyor böyle durumlarda. Düşünün, binlerce insan hayatını kaybetti, dedi Hakan Bey.

İki kardeş, tam olarak neler olduğunu öğrenmek istiyordu.

— Ben biraz biliyorum ama daha önce hiç anlatmamıştınız. Neler oldu o gece, siz ne yaptınız? dedi Aykız.

Hakan Bey,

— Doğru, anlatmamız gerekirdi, dedi kederli bir ses tonuyla.

Sonra da mutfağa yöneldi.

— Bu gece uyku yok anlaşılan. Ben çay koyuyorum. O acı günleri anmış, hem de depremle ilgili bilgilerimizi tazelemiş oluruz.

Büyükler tuhaf bir sessizliğe bürünmüştü. Aycan ve Aykız, duyacakları şeylerin üzücü olduğunu tah-

min ediyor ama yine de anlatılmasını istiyordu. Neslihan Hanım başladı söze.

— 1999 yılının Ağustos ayıydı. Siz doğmadan altı yıl önce. İzmit Depremi ya da Marmara Depremi diye andığımız felaketin yaşandığı gece. Saat üç sularında çok şiddetli bir sarsıntı ile neye uğradığımı şaşır-dı binlerce insan. Tüm Marmara Bölgesi'nde, hatta Ankara ve İzmir'de dahi hissedildi. Kuzey Anadolu fay hattı üzerinde oldu. Yüzyılın en büyük felaketlerinden biri.

— Fay hattı ne? dedi Aykız.

Hakan Bey aldı sözü.

— Fay, yer kabuğundaki çatlağa denir. Yer kabuğu yani dünyanın yüzeyi, tek bir parçadan oluşmuyor. Tektonik levhalar dediğimiz hareketli parçalardan oluşuyor. Bir yapboz gibi düşünün. Birbirlerini sağa sola itip çekiyorlar.

— Ama biz hissetmiyoruz baba.

— Hareketleri hissedemeyeceğimiz kadar küçük de ondan. İşte depremlerin olmasının nedeni bu levhaların hareketleri. Levhalar birbirini iterken faylar zaten çatlak olduğundan zorlanıyorlar ve bazen de dayanamayıp kırılıyorlar. Buna da deprem diyoruz. Maalesef ülkemizdeki Kuzey Anadolu fay hattı en bilinen ve tehlikeli olanı. İzmit Depremi de bu fay hattındaki bir kırılmanın sonucu oluştu.

Afet Hanım, üşüyor gibi şalina sarınmış, gözlerini bir noktaya dikmiş anlatıyordu.

— 7,5 büyüklüğündeydi. Gece saat üçte herkes uykudayken geldi. İstanbul'da yalnızdım o akşam. Kulakları sağır eden o uğultuyu hatırlıyorum. Kıpırdayamadım bile. “Ne zaman bitecek?” diye bağıryordum. Sonrasında karanlık, dışarıdan gelen çığlıklar... Apartmandan nasıl çıktım, merdivenleri nasıl indim, hâlen hatırlamıyorum. Can havliyle dışarı attım kendimi.

— Gece yarısı olması can kaybı ve yaralı sayısını artırdı. 20.000'e yakın kişi hayatını kaybetti.

Aycan ve Aykız şaşkındı.

— 20.000 mi? Savaş gibi...

— Evet, savaş günlerce, aylarca sürüyor. Bilin bakalım bu felaket ne kadar sürede oldu?

Aycan ve Aykız birbirlerine baktı.

— Deprem olduğuna göre kısa sürmüş olmalı. Yarım saat? dedi Aycan.

Büyükler başlarını iki yana salladı. Bu kez Aykız,

— 10 dakika? dedi.

— 45 saniye, dedi Neslihan Hanım. Sadece 45 saniyede koca binalar domino taşları gibi üst üste yıkıldı. Gölcük'te deniz yükseldi ve sahildeki pek çok bina ve yerleşim yeri sular altında kaldı. Yollar ikiye ayrıldı, köprüler yıkıldı, sokaklar ve mahalleler birbirine karıştı. Binlerce insan göçük altında kaldı.

— Tatildeki sel felaketinde belediyeden “Dikkatli olun!” diye anons yapılmıştı. Daha önceden haber verilemiyor mu? dedi Aykız.

— Güzel bir soru, dedi Hakan Bey. Depremi diğer doğal felaketlerden ayıran belki de en önemli özellik. Maalesef şimdilik depremlerin zamanı tahmin edilemiyor. Fay bölgelerindeki araştırmalar, sadece deprem olasılığı yüksek bölgeleri belirleyebiliyor.

— Televizyonda hep İstanbul depremi yaklaşıyor diyorlar, dedi Aycan merakla.

— Evet, Marmara Denizi’nde geçmişte çok büyük depremler olmuş ve olmaya devam edecek. 2014 yılında deniz dibine bazı aletler yerleştirildi. Bunlardan edinilecek bilgilerle deprem riski daha iyi anlaşılacak. Örneğin, Marmara Denizi’nin dibinden çıkan gazlarla, deprem arasında ilişki olup olmadığını anlamak için araştırmalar hâlen devam ediyor. Bunun için özel bir denizaltı aracı da kullanılıyor.

— Ben o aleti biliyorum. Nautilus gibi! dedi Aycan heyecanla. Geçen ay aldığım bilim dergisinde görmüştüm.

— Şu romandaki gibi bir denizaltı mı? dedi Aykız.

— Hangi roman?

— *Denizler Altında 20.000 Fersah*. Sen okumadığın için bilemezsin.

— Biz de rüyamızda görmedik herhâlde. Dergiden öğrendim diyorum.

— İkinize de aferin. Peki bu aletin ne işe yaradığını bilen var mı?

— Hımm... Kolları falan var, ahtapota benziyor ama tam olarak ne yaptığını bilmiyorum, dedi Aycan.

Aykız’ın da bir fikri yoktu.

— Faylar çok derinde olduğundan insanların deniz dibine inip araştırma yapmaları çok zor, dedi Hakan Bey. 2007 yılında “Nautila” adı verilen denizaltı ve onun robot kolları sayesinde Marmara Denizi’nde büyük bir araştırma yapıldı. Deniz dibinden kaya örnekleri ve gaz örnekleri alındı. Gazlarla fayın hareketliliği arasında bir ilişki kurulmaya çalışılıyor ama hepsi çalışma aşamasında.

Afet Hanım kederlendi.

— Ah o kadar çalışmalar yapıyor ama hâlen korkulu rüya. Geçen ay yine gittim Sakarya’ya, bir arkadaşımı ziyarete. O üç günlük ziyarete söz dönüp dolaşıp eski yıllara geldi. Kaybettiğimiz arkadaşlarımızdan, tanıdıklardan, şehrin değişen ve yok olan sokaklarından, mahallelerinden konuştuk.

Afet Hanım, gözyaşlarını silmek için bir mendil istedi Aykız’dan. Sesi titriyordu. Aycan ve Aykız, teyzelerini teselli edecek söz bulamıyordu.

— Sonra yeni açılan Deprem Kültür Müzesi’ne gittik.

— Müze mi? Nasıl yani? diyerek tepki verdi Aycan. Bu kadar kötü bir olay yaşanmış, bir de herkes

görsün diye müze mi yapmışlar? Eminim hiç ziyaretçisi yoktur.

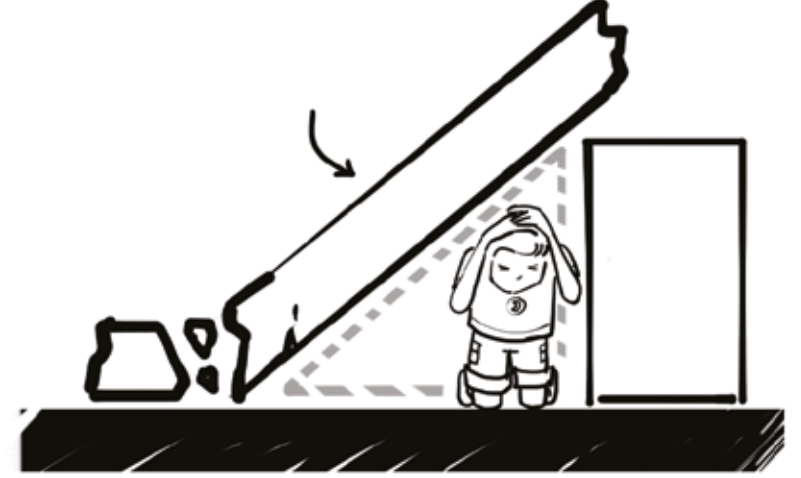
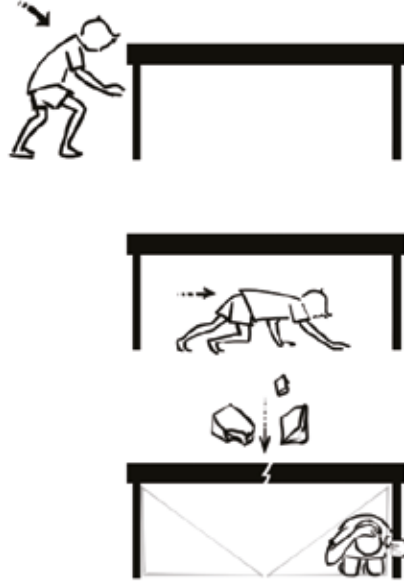
— Ben olsam kesin giderdim, dedi Aykız. Korku filmi seyretmek gibi, ürksen de bakmak istiyorsun.

— Şimdiye kadar hep sanat ve bilimle ilgili müzeleri gezdiniz. Özel amaçlarla kurulmuş başka müzeler de var. Deprem müzesi işte bunlardan biri. Ben de iyi düşünölmüş, dedi anneleri.

Afet Hanım içini çekti.

— Müze binası, depremde hasar görmüş bir bina gibiydi. Sağa sola eğilmiş kolonlar, yıkılacakmış gibi duran duvarlar, basık tavanlar... Özellikle böyle yapılmış. Ziyaretçilere deprem gerçeğini hatırlatmak için. Duvarlarda gördüğüm fotoğraflar... Korku filmi

sahneleri yanlarında hiç kalır. Sanki dev gibi bir silindir, yüksek binaları ezip geçmiş. Kimi tamamen yıkılmış. Kiminin yarısı ayakta, diğer yarısı yan binaya yatmış. Sonra insanların fotoğrafları... Şaşkın, çaresiz gözlerle ne olduğunu anlamaya çalışan binlerce insan... Deprem şiddeti öyle büyük ki, açık pencereden fırlayıp sokaktaki arabaların üstüne düşenler olmuş. Kimi panikle

kendini aşağı atmış, kimi enkaz altında kurtarılmayı bekliyor. Ben sadece müzede gördüklerimle bu hâle geldiysem siz bir de o geceyi yaşayanları düşünün.

Aykız'ın gözleri dolmuştu. Destek olmak ister gibi teyzesinin omzunu tuttu.

— Müzede beni en çok şaşırtan, yapay deprem standı oldu. 7,4 büyüklüğündeki depremi titreşimlerle hissettirmek için yapılmış. O anı merak edenler çıkıp denediler. Hepsinin yüzü bembeyaz oldu. Ben de aman aman dedim, tansiyonum falan fırlar, istemem öyle deprem sarsıntısı.

— Sahi, dedi babam. Sen oradayken herhangi bir afet olayı yaşanmadı değil mi abla?

Hakan Bey'in bu beklenmedik sorusuna kahkaha sesleri karıştı.

— Aman siz de! Adım çıkmış dokuzda, inmez sekize. Aah ah! Oralara depremden önce de gitmiştim. Değirmendere, Gölcük, Yalova ne kadar güzel yerlerdi... Akşamları çay bahçeleri dolar taşardı. Neşeli insanların sohbetleri, kahkahaları sabahlara dek sürerdi.

Neslihan Hanım saatine baktı.

— Bu sohbet de bıraksak sabaha kadar sürecek gibi. Şimdilik konuyu burada kapatalım. Yarın kaldığımız yerden devam ederiz. Yapılması gerekenleri, evde alınacak önlemleri konuşuruz. Hem Rafet enişte de katılır, herkes bildiklerini paylaşır.

— İyi fikir! dediler.

— Bırak o gamsız adamı, dedi Afet Hanım. Baksana saatlerdir buradayım, ruhu bile duymadı.

Aycan ve Aykız kalması için ısrar edince Afet Hanım hemen kabul etti. Bu da tüm kara bulutları dağıtacak güzel bir masal demekti.

Bölüm 6

Ertesi akşam, Doğancan ailesi deprem konusuna devam ediyordu. Aycan'la Aykız depremin nasıl gerekleştiiği ve yıkıcı etkileri hakkında epey fikir edinmişti. Sırada, alınabilecek önlemler, yapılması gerekenler vardı. Hakan Bey inşaat teknisyeni olduğu için mesleğini yakından ilgilendiren bu konuyu o anlatacaktı. Aralarına yeni katılan Rafet Bey'e, dün gece olup bitenler kısaca anlatıldı.

— Düzce depremini hatırlıyor musun Afet? dedi Rafet Bey. Mestan nasıl da huy değiştirmişti o günlerde. Kedimi tanıyamaz olmuştum. Uzun süre ortadan kaybolmalar, evden kaçmaya çalışmalar, titremeler, ısırılmalar...

Omuz silkti Afet teyze.

— Dün gece miskin miskin uyuyordu ama keyfi yerindeydi.

— E yaşlandı tabii Afet, eskisi gibi hisleri kuvvetli değil.

Neslihan Hanım, çocuklarına açıklama yaptı.

— Deprem öncesi kedi, köpek ve pek çok hayvanda davranış değişikliği olduğu söylenir halk arasında. İşin gerçeği şu, hayvanlar depremin sadece yıkıcı olmayan sarsıntılarını işitebilir. Yıkıcı sarsıntı ise çok hızlı, saniyeler içinde geliştiiği için bizi uyarmaları söz konusu değil maalesef.

Konu depremden çıkıp evcil hayvanlara gelmişti. Aycan eve bir köpek getirme isteğinden söz etti yine.

— Diyorum size işte! Bir evcil hayvanımız olsa ne hırsızdan korkarız, ne depremden. Hele köpeklerin dostluğu çok başka. Fırat'la Yiğit'in Collie cinsi köpekleri var, müthiş bir hayvan.

Aykız da hemfikirdi.

— Evet, telefon almyorsunuz bari köpek alın. Bütün arkadaşlarımın köpekleriyle çekilmiş fotoğrafı var.

Rafet Bey bu esnada uyuyakalmıştı. "Hooaaa-arrp!" diye kükreyerek horladı. Gülüşmeler arasında Afet Hanım, eşinin koltuğunu sertçe ittirdi. Rafet Bey yerinden fırladı.

— Ne oluyor? Deprem mi Afet?

— Hayır, tatbikat yapıyoruz, dedi eşi. Kalk bakalım, sen de katıl sohbete.

Rafet Bey derin bir soluk alıp göğsünü tuttu.

— Vallahi Afet, adını bilerek koymuşlar sanki. Her an bir tehlike yaratıyorsun.

Aycan ve Aykız, eniştelерinin koltuktan fırlama anını canlandırıp epey güldü. Rafet Bey aldırmadı.

— Uyuduğumu da nereden çıkardınız. Ne diyordum? Haa... Deprem ikazı üzerine konuşuyorduk. Maalesef bir erken uyarı sistemi yok. Türkiye'de Kuzey Anadolu ve Doğu Anadolu fayı gibi bir sürü fay hattı var. Bu yüzden deprem olasılığı yüksek bir

ülkeyiz. Nasıl korunacağımızı bilip korkmadan bu gerçekle yaşamayı öğrenmeliyiz.

— Bravo! dedi Afet Hanım. Söylemesi çok kolay. Nasıl olacaksa bu iş? Ayol evin başına yıkılacak, nasıl korkmadan oturursun?

— Zaten mesele de bu. Evinin yıkılmadan sağlam kalacağını bilirsen, yani depreme dayanıklı olduğuna dair belgen varsa deprem anında paniğe kapılmana gerek yok.

— Ben kaçarım. Duramam öyle.

— Maalesef, dedi Hakan Bey. Panik ve telaş, bu doğal afet için çok tehlikeli şeyler.

— Ya ne yapacağız? diye sordu Afet Hanım.

— Rafet ağabey haklı. Öncelikle konutlarımıza depreme uygunluk testi yaptıracamız. Uygun değilse binayı sağlamlaştıracağız.

Aycan sevinçle araya girdi.

— Belgeselde gördüğümüz ağaç evleri hatırladın mı baba? Sağlam, hafif, hem de ucuz. Koca koca beton duvarların üstüne yıkılma tehlikesi de yok. Ağaç evde mi yaşasak acaba?

— Çadır da olabilir. Hem artık 4-5 odalı büyük çadırlar da var, dedi Aykız.

— Bunlar geçici çözümler... Sel ve fırtına olduğunda ya da yangın çıktığında ne yapacağız?

— Prefabrik evler nasıl? dedi Neslihan Hanım.

— O da betonarme evin rahatlığını sağlayamaz. Aslında sorun binanın beton olup olmamasında değil. Malzeme kalitesi çok önemli. Demir ve çimento gibi ana malzemelerin eksik kullanılması ve işçilik sırasında yapılan hatalar sonucu hasar büyüyor. Kumdan yaptığımız kaleleri düşünün. Deniz kumu çabucak bozulan, dayanıksız bir malzemedir. Rüzgâr ve sudan bile etkilenir. Oysa aynı kuleleri dayanıklı malzemeden ve sert bir zemin üzerine yap-sak kaleler günlerce dayanır.

— O zaman zemin de önemli, dedi Aycan.

— Tabii ki. Yumuşak zeminlerde depremin etkisi artar. Ancak bu tek başına etken olmaz. 1950’li yıllarda Türkiye’ye gelen bir Japon heyeti, Sultan Ahmet’i ve Süleymaniye Camisi’ni gezmiş. Yaptıkları araştırmada camilerin yumuşak bir zemine yapıldığı anlaşılmış. Bunca yıl çatlak bile olmadan nasıl ayakta kaldıklarını merak etmişler. Sonunda camilerin tabandan sabitlenmediği ve sarsıntı olduğunda salınma geçerek ayakta kaldığı anlaşılmış. Minarelerde ise çok farklı bir sistem varmış. Minareler, sanki raylı bir sistem üzerine oturmuş ve her yöne 5’er derecelik bir eğim ile hareket ediyormuş.

Aycan’ın ağzı şaşkınlıkla açılmıştı.

— Vay canına! Mimarlık ne kadar önemliymiş.

Rafet Bey ona katıldı.

— Öyle tabii. Depremden sonra televizyonda günlerce haber yapıldı. Yıkılan bazı binalarda kolonları kesmişler meğer.

Hakan Bey,

— Doğru, dedi. Faciaya davetiye çıkarmışlardı âdeta.

— Kolon da ne?

— Bazı binaların en alt katında taşıyıcı dediğimiz kolonlar olur. Çadır kurduğumuzda kullandığımız direkler var ya, onun gibi düşünün. Binanın sağlamlığı için çok önemli. Depremde yıkılan binalarda bu kolonların yer açmak için kesildiği görüldü. Taşıyıcısı olmayan binanın o büyüklükte bir depreme dayanması imkânsız.

Doğancan ailesi hararetle bu konuları tartışırken birden televizyon ekranı aydınlandı ve gür bir erkek sesi odada yankılandı.

— Deprem geçecek, hayat devam edecek! DASK!

Herkes şaşkınlıkla ekranda beliriveren reklam spotuna bakıyordu.

— Neler oluyor? dedi Afet teyze telaşlanarak. Biri bizi mi gözetliyor?

Televizyon açılır açılmaz Rafet Bey’in kucığına uçan Mestan, durumu açıklıyordu. Televizyonun kumanda aletini kurcalarken nasıl olduysa “açma” düğmesine basıvermişti. “Yok artık” diye gülüyordu bütün aile.

— Benim akıllı oğlum, konuşulanları kesin anlıyor, dedi Rafet Bey hınzır hınzır gülererek.

Hakan Bey, Mestan’ın kumandaya basmasının ve DASK reklamına tesadüf etmesinin verdiği şaşkınlı-

ğı üzerinden atamamıştı. Kedinin cinsi ile ilgili sorular sordu Rafet Bey'e. Afet teyze söze girdi.

— Evet, Mestan bu gecenin yıldızı, tamam. Şimdi dönelim konumuza. Evet Hakan'cığim, anlat bakalım nedir bu DASK?

— Ben biliyorum, dedi Aykız. Bu bir sigorta sistemi. Evini depremde hasar görme olasılığına karşı sigorta ettiriyorsun. Okulda öğretmen uzun uzun anlattı önemini.

— İyi de, deprem olacağı kesinse, kim kabul eder sigorta yapmayı? dedi Aycan.

— Söyleyin bakalım, depremde evimizi kaybettik ve yenisini alacak paramız da yok. Ne yaparız o zaman? dedi Hakan Bey.

— Karavan, dedi Aycan atılarak. Hep bir karavanımız olsun istemişimdir. Bir yere bağlanmamız gerekmez, dünyayı gezeriz böylece. Deprem, sel, heyelan, çığ... Hepsi vız gelir, tırıs gider.

— Muğla'ya dayımlara gideriz bir süre, dedi Aykız sevinçle. Bayılırim onlarda kalmaya.

— Oooh! dedi Afet Hanım. Şimdiki çocuklar ne kadar rahat böyle.

— Söyledikleriniz geçici çözümler. Karavan, çadır, misafirlik... Hiçbiri kendinize ait bir odanın, evin yerini tutmaz. Tekrar evimize kavuşabilmenin tek yolu, deprem sigortası yaptırmak. Aykız'ın dediği gibi bu sigortayı da DASK yapıyor. DASK, Doğal Afet Sigortaları Kurumu'nun kısa adı. Zorunlu deprem sigortası için yaptığımız ödemeleri bir havuzda top-

luyor ve onları bizim adımıza koruyor. Kumbaralarınızda biriken paralar gibi... Eğer evimiz depremde hasar görürse bu hasarı karşılamak için havuzdaki parayı bize geri ödüyor.

— Zorunlu sigorta da ne? dedi Aycan, “zorunlu” kelimesi pek hoşuna gitmemişti.

— Zorunlu deprem sigortası aslında bir devlet güvencesidir. Bu sigorta, depremler ve sonrasında oluşan yangın, patlama, toprak kayması ve tsunaminin evlerimizde yol açtığı hasarları karşılar. Devletimiz evlerimizin zarar görmesi ya da yıkılması durumunda bizi bu sigorta aracılığıyla korur. Bu sigortanın herkes tarafından kolaylıkla yaptırılması için de DASK'ı kurmuştur. Zorunlu deprem sigortası yaptırılmazsa, oluşacak büyük hasarları maddi olarak karşılama imkânımız da yoksa zor durumda kalabiliriz.

— Herkes bu sigortayı yaptırabilir mi baba?

— Tabii. Sigorta acentesi ya da banka şubesine giderek kolayca yaptırabiliriz. Bunun için evin adresini ve büyüklüğünü söylemek yeterli. Bu güvenenin sürekli olması için de her yıl prim adı verilen, her bütçeye uygun olan küçük ödemeler yapmalıyız.

— Sen bu yılki primi yatırdın değil mi Rafet? dedi Afet teyze sertçe.

Rafet Bey kem küm etti, birkaç kez öksürdü.

— Yok, iyi hatırlattın Afet’ciğim. Yarın bizim bankaya uğrayıp bir sorayım gününü.

Afet Hanım iki yanına sallandı umutsuzca.

— Aaah, ah! Ben olmasam hâlimiz ne olacak bilmem.

— Sen evimizin direğisin Afet’ciğim, sen olmasan yıkılırız.

— Valla ben anlamam. Direk sağlam kalsın istiyorsan yarın hemen git, sigorta primini yatır. Depremün günü, saati yok. Ne diyordu kamu spotunda?

Rafet Bey tok ve kendinden emin sesiyle gürledi:

— Deprem geçecek, hayat devam edecek.

Hakan Bey son olarak DASK ile ilgili internet sitelerinin adresini verdi. www.dask.gov.tr ya da www.facebook/dask adreslerinden güncel bilgileri edinmek en doğru yoldu.

— Vay, aferin be Mestan! Sayende bilgilerimizi tazeledik, bilmediğimiz pek çok şeyi de öğrendik, dedi Rafet Bey kucağına gelen kedisini okşarken.

Afet Hanım’ın aklındaki sorular ise bitmiyordu.

— Peki, binamızın sağlamlığından eminiz, sigortamız da var ama bir gece aniden sallanmaya başladık. Söyle bakalım Aykız, ilk olarak ne yapacağız? dedi Afet Hanım.

Aykız daldığı düşüncelerden silkindi ve aklına ilk geleni söyledi.

— Balkona çıkıp “İmdat!” diye bağırırız.

— Nee! diye bağırıldı Afet teyze kalbini tutarak.

Vallahi bu çocuklar benim yüreğime indirecek. Balkon ve asansör en tehlikeli yerler. Deprem sırasında uzak durmak gerekir.

— “Çök-kapan-tutun” tekniğini duyduğunuzu sanıyordum. Meğer hatırlamanız gereken ne çok şey varmış, dedi babaları.

— Onu biliyoruz, okulda öğretmenimiz de bahsetmişti. Deprem geçene dek bir masanın ya da sıranın yanına çökeceğiz. Mümkün olduğunca kapanıp bir kolumuzla da tutunacağız. Peki çöküp kapandık ve geçene kadar bekledik diyelim. Bütün şehir depremden etkilenmişse bize kim yardım edecek baba?

— Hah, güzel soru!

— İlk başta Türk Kızılayı olmak üzere sivil toplum kuruluşları, AFAD ekipleri, tüm ülkeden ve dünyadan bu konuda eğitim almış, tecrübeli insanlar yardım için harekete geçiyor. Eğitimsiz ve tecrübesiz olanlar panik yaparak, bilinçsizce davranarak hasarları azaltacağına daha da büyütebilir. Bu yüzden gerçekten işe yarayacak insanların orada olması çok önemli.

— Peki sarsıntı geçtikten sonra?

— Hasar görmüş evlere girmememiz gerekiyor, çok tehlikeli. Ayrıca artçı sarsıntı olma ihtimali de var. Hasar tespit uzmanları bölgeye gelip inceleme yapana kadar beklemeliyiz. Bir de yardım ekiplerine daha çabuk ulaşabilmek için mahallece belirli bir yerde toplanmalıyız.

Neslihan Hanım sabırsızca söze girdi.

— Evet, konu epey aydınlandı sanırım. Limonataları getireyim mi artık?

Hakan Bey,

— Bir dakika, dedi. Son bir önemli nokta kaldı. Hazır binalardan bahsetmişken hep göz ardı edilen ama tehlikeli olan bir duruma değineceğim. Yapısal olmayan tehlike diyoruz buna.

Afet Hanım,

— Yahu Hakan, bizim de anlayabileceğimiz şekilde anlat bakayım şunu, dedi.

— Şimdi ablacığım, şu bizim tavandaki en az 10 kiloluk avizeyi görüyorsun.

— Evet, bayılıyorum bu modele.

— Peki deprem anında seni gerçekten bayılabileceğini biliyor musun?

Bir anda herkes gülmeye başladı, ama fazla sürmedi.

— Çünkü depremde düşer ve altındakini bayıltır, dedi Aycan.

— Evet, tam dediğin gibi... Sadece avizeler değil, bunun gibi pek çok eşya yerinden fırlayıp kayabilir, düşebilir ve ciddi yaralanmalara, hasarlara sebep olabilir. Bunlara yapısal olmayan tehlikeler diyoruz. Diğer bir deyişle kolon, duvar, çatı, temel gibi binaya ait unsurların dışındaki tüm eşyalar... Bunların

vereceği hasarlar, aynı zamanda arama ve kurtarma çalışmalarını da engeller.

— Duydun mu Afet! Bir de böyle bir şey alalım diye tutturuyordun yatak odasına. Vallahi uykularını kaçırır insanın.

Afet teyze bir şey diyemedi. Hakan Bey devam etti.

— Bu tür eşyalardan kaynaklanabilecek tehlikeleri azaltma konusunda eğitim alabiliyoruz. Adı da “Yapısal Olmayan Tehlikelerin Azaltılması”, kısaca YOTA. Bu eğitimde sarsıntı sırasında eşyaların kaymasını ya da düşmesini önlemek için alınabilecek basit yöntemleri öğretiyorlar.

— Ne gibi yöntemler mesela?

— Evi oda oda dolaşarak sarsıntı sırasında nelerin uçarak, kayarak ya da düşerek tehlike yaratacağını tespit edebiliriz. Mesela yatak odalarındaki gardıroplar, mutfak rafları, dolaplar, televizyonlar, aydınlatmalar yaşımsal tehlike yaratabilir.

Neslihan Hanım, ilerleyen saati hatırlattı.

— Aycan! Aykız! Ödevlere hemen başlamazsanız karnede ciddi bir deprem tehdidi yaşanabilir, söylemiş olayım.

— Hem de 5 büyüklüğünde, dedi Hakan Bey eşini onaylayarak.

Aykız ve Aycan, akıllarında “depremsavar ev modeli” projesi ile ödevlerinin başına geçti.

Bölüm 7

Heyelan ve Prenses

Afet Hanım, doğup büyüdüğü ve on yaşındayken ayrıldığı Artvin'i tekrar görmek istiyordu. İki yıldır gitmek için uygun zamanı ve koşulları bekliyordu. Hava şartları, mevsim, yol durumu... Hepsi Afet Hanım için önemliydi. Rafet Bey de bu gezi fikrine sıcak bakıyordu.

“Kışın gezmek zor olur” diye mart ayını beklediler ama televizyondaki çığ haberi, seyahat planlarını altüst etti. Bir tur otobüsünün üstüne çığ düşmüştü ve yolcular uzun süre içeride mahsur kalmıştı.

— İyi ki gitmemişiz Rafet! Bu mevsimde çığ düşme riski var oralarda. Ya biz de o otobüsün içinde olsaydık. Ne yapardık o zaman?

— Teyzeciğim, eskimolar sürekli karların içinde yaşıyor biliyorsun, dedi Aykız gülererek.

— Aman aman! Kapalı yerde kalamam, klostrofobim var benim. Birileri ulaşana kadar orada boğulurum.

— Çığ yumuşaktır değil mi? dedi Aykız. Sonuçta büyük bir kartopu.

— Evet kar topu olarak başlar ama devasa bir topa dönüşür. Sonunda yüzlerce kiloya ulaşabilir, dedi Neslihan Hanım. Üzerine öyle bir topun geldiği-

ni görsen ne yapacağını şaşırırsın. Üstelik çok hızlı geldiği için kaçamayabilirsin de.

— Çığ neden olur peki? dedi Aykız.

— İnanmayacaksınız ama bazen bağırarak bile çığı başlatabilir. Sesin yarattığı titreşimle kopan kar tabakaları, yamaçtan aşağı inerken büyür ve kocaman bir çığ olur.

Afet Hanım, tüm riskleri hesaplayarak Artvin'e ağustos ayında gitmeye karar verdi. On gün sürecek gezi için iki ay önceden hazırlık yapmaya başladı. Sakine Hanım ile Vesvese Hanım da son anda geziye katılmaya karar vermişti. Rafet Bey bu haberden pek hoşnut olmamıştı ama yapacak bir şey yoktu.

Sakine Hanım, Rafet eniştenin ablasıydı. O da Rafet Bey gibiydi, hatta ondan daha sakindi. Ne zaman Aycan ile Aykız'ı görse sanki kedilerinden birini seviyormuş gibi tatlı tatlı sırtlarını kaşır ve ardından eklerdi.

— Ne kadar da büyümüş bu tontiniler!

Sakine Hanım olan biteni umursamaz, haberleri dinlemezdi. Başına gelen kötü olaylara bile sınırları alınmışçasına gülerdi.

— Dolmuşta müziği son sesine kadar açtılar. Herkes homurdandı. Ne var ayol dedim, ne güzel işte eğleniyoruz! Hah hah haaa!

Vesvese Hanım ise Afet teyzenin çocukluk arkadaşıydı. Afet teyzeden daha çok panik yapan biriy-

di. Biri kazara, "Yanaklarına kan gelmiş, iyi gördüm seni Vesvese" dese hemen telaşlanırdı.

— Ne! Yüzüm mü kızarmış? Çok mu? Neden daha önce söylemediniz? Domates yemiştin, o mu dokundu acaba? Sizde alerji için ilaç var mı? Yok, en iyisi bir hastaneye gidip tahlil yaptırayım.

Evinin pencerelerinde kamera, kapısında beş kilit, yatağının altında göz yaşartıcı sprey, ecza dolabında 30 çeşit vitamin ve baş ağrısı hapı vardı.

Hakan Bey bu ekibin yapacağı bir yolculuğun akıl sağlığına zararlı olduğunu söylese de hazırlıklar son hızla devam ediyordu.

Afet Hanım harita, fotoğraf, dergi ve belgesellere bakarak Karadeniz'e ait her şeyi öğrenmişti. Tabii bir de afet haritası çıkarmıştı.

— Yollar oldukça dar ve yolların bir tarafı derin uçurum. İki araba yan yana zor geçiyor. Yaylaya çıkarken dikkat etmek gerekiyor. Sıcaklık çok düşüyor ve arazi de dağlık. Ayrıca ayıyla karşılaşma tehlikesi de var. Neredeyse her mevsim yağışlı. Toprak kayması görülebiliyor.

— Ablacığım, dedi Neslihan Hanım. Binlerce insan gidip geliyor her yıl, bence fazla düşünme artık.

Sonunda Rafet Bey ve üç hanım on günlük Karadeniz turuna çıkmayı başardı. Tabii ki evi tekrar kontrol edip Mestan'ı da bir süreliğine Doğancaan ailesine bıraktıktan sonra...

Gezinin 4. günüydü. Akşama doğru bir telefon geldi. Neslihan Hanım,

— Alooo! Alooo! Abla! Hay Allah! Eyvah! Panik yapma ablacığım! diye bağırınca hepsi başına toplandı.

— Ne olmuş anne?

— Sormayın. Teyzenler Artvin'den Rize'ye gidiyor-
muş. Birden şiddetli bir yağmur bastırmış. Sesi ke-
sik kesik geliyordu ama sanırım Hopa'ya ulaşama-
dan yolda heyelan olmuş. Şimdi otobüste mahsur
kalmışlar. Yardım ekipleri yola çıkmış. Ablam çok
kötü tabii.

— Ah ah! Bu ablan da paratoner gibi, resmen çe-
kiyor tehlikeyi, dedi Hakan Bey.

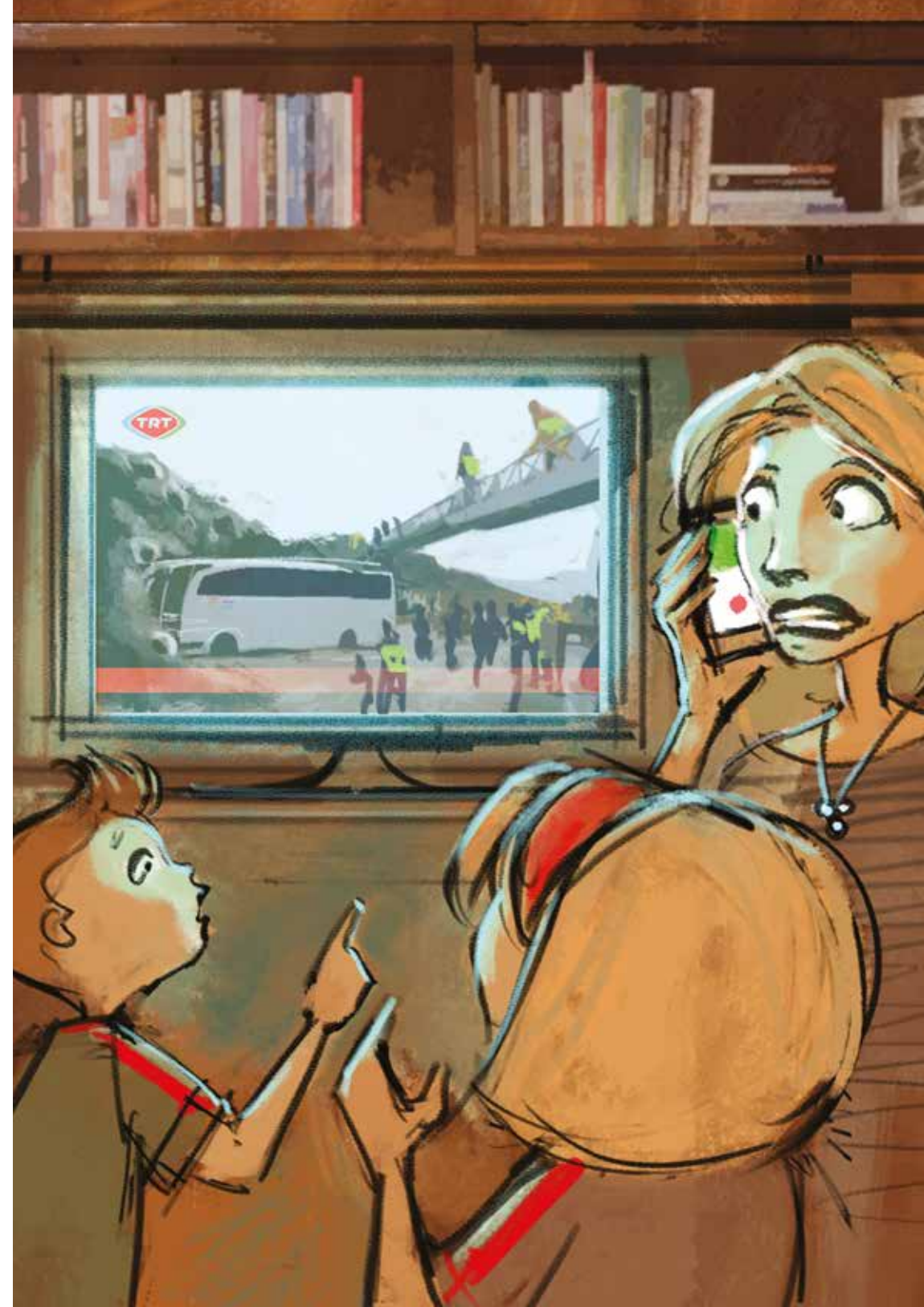
Neslihan Hanım, ne yapacağını bilemez hâlde evin
içinde dolanıyordu.

— Haydi kalk gidelim Hakan. Belki elimizden bir
şey gelir.

— Bu hiç de iyi bir fikir değil, dedi Hakan Bey.
Zaten yardım ekipleri yola çıkmıştır. Oradaki tüm
insanların yakınları da bizim gibi yollara düşerse
daha büyük karmaşa yaşanır. Olayları buradan ta-
kip edelim.

Doğancan ailesi durumu öğrenebilmek umuduyla
televizyonu açtı. Haberlerde “Hopa'da Heyelan” diye
bir alt yazı geçti ve sonra da görüntüler geldi.

— Aaa! Bu ablamların otobüsü olabilir, dedi Nes-
lihan Hanım. Sakine abla değil mi o yol kenarında
oturan? Diğerleri nerede acaba?

Yola yığılmış olan toprak, otobüsün önünü kesmişti. Yağmur devam ediyordu. İnsanlar şaşkın ve korkmuş gözlerle olan biteni seyrediyordu. Sonra başka bir görüntü geldi ekrana. Hopa'daki evlerin arasından çamur seli akıyordu. Ağaçlar ve telefon direkleri devrilmiş, sürükleniyordu. Arabalar sulara gömülmüştü.

— Serik'te yaşadıklarımız gibi, dedi Aycan.

— Ah ah ah! diye ellerini dizlerine vurdu Neslihan Hanım. Ablam ondan sonra kendine gelememişti uzun süre. Şimdi ne kadar korkmuştur kim bilir.

Hemen cep telefonuna uzanıp ablasını aradı. Son durumu öğrenmeye çalışacaktı.

— Sürekli meşgule düşüyor, hatlar çok yoğun sanırım.

— Normal. Şimdi herkes eşine dostuna ulaşmaya çalışıyor. Biraz bekle, belki o bize ulaşır yine. Güvende olduklarını söylemişti değil mi?

— Hayır, sadece mahsur kaldıklarını, yardım ekiplerinin yola çıktığını söyledi.

Onlar böyle konuşurken ev telefonu çaldı. Arayan Rafet Bey'di.

— Rafet ağabey merhaba. Televizyonda gördük olanları. Nasılsınız? Güvende misiniz?

Rafet Bey, yardım ekiplerinin son anda yetişip otobüsü uçuruma düşmekten kurtardığını anlattı. Afet teyze ile Vesvese Hanım ufak bir baygınlık ge-

çirmiş ama şimdi iyilermiş. Felaketten etkilenmeyen bir otele yerleşmişler.

Neslihan Hanım son haberle sakinleşmişti. Yine de yakınmaya devam ediyordu.

— Ablacığım bu tatili ne kadar da çok istemişti, olanlara bak.

— Baba, bizim apartman da kayar mı sence? dedi Aykız korkulu gözlerle.

— Sanmıyorum. Bizim apartman düz, kayalık bir zemine oturuyor. Etrafımızda yamaç, tepe ya da eğimli bir arazi yok. Üstelik oldukça ağaçlık bir bölgedeyiz. Tabii Karadeniz kadar yağış da yok.

— Ağaçlar toprak kaymasını engeller mi?

— Tamamen engelleyemese de büyük faydası olur.

— Peki yolda değil de evde başımıza gelirse ne yapmak gerekir? Düşünsene evin tabanı birden hareketlenip kaymaya başladı, dedi Aycan.

Bunu söylerken bir yandan da dengesini kaybedip düşüyormuş gibi hareketler yapıyordu.

— Depremde olduğu gibi, “çök-kapan-tutun” tekniğini uygulayacağız. Tehlikeli bir çatlak ya da yarık olan duvarların ve çatıların etrafında dolaşmayacağız. Elektrik ve gaz kaçağına karşı elektrik düğmelerinden ve yanıcı maddelerden de uzak duracağız.

Neslihan Hanım içini çekti.

— Teyzeniz yağmurdan kaçarken doluya tutuldu. Sürekli aklına çığ felaketi geliyordu ya da kardan kapanan yollar. Heyelanı düşünmemişti.

— Yooo... Afet listesinde vardı, dedi Hakan Bey ciddiyetle.

Bu yanıtın üzerine gülmeden edemediler.

Teyzeleri ve iki arkadaşı üç gün sonra Ankara'ya döndü. Doğancaan ailesi, Afet Hanım'a yaşadığı korkuyu unutturmak için ellerinden geleni yaptı. Yine de uzun bir süre felaket anılarını dinlediler. Vesvese Hanım, bir daha hiçbir kuvvetin kendisini seyahate çıkaramayacağını, Sakine Hanım da yaşadıklarının gerçek mi kâbus mu olduğunu hâlen çözemediğini söylüyordu.

Rafet enişte ise bir hafta sonra döndü.

— Yardım gereken yüzlerce iş vardı, bir ucundan tutmak istedim, dedi.

Ağaçlandırma çalışmalarında üç günde yüz otuz ağaç dikerek rekor kırmış. Ayrıca yanında çok sevimli, kıvrıkcık beyaz tüylü, boncuk gözlü bir sürprizle gelmişti. Afet Hanım bu sürprizden pek memnun olmadı.

— Mestan yeter, bir de köpek çıkarma başıma.

— Ama Afet'im, şunun şirinliğine bak. Neler geçti başından garibin. Sokakta, çamurlu suların arasında titriyordu bulduğumda. Kaldığım pansiyonun sahibi de acıdı hâline, yıkadık, temizledik. Tasma-

sı var, adı da yazılı. Sahibini bulalım diye uğraştık ama sonuç alamadık.

— Sen de aldın geldin öyle mi?

— Peşime takıldı diyelim.

Rafet Bey, Prenses'i kucağına almış, ensesini ve başını okşuyordu. O da mutluluktan mırıl mırıl sesler çıkarıyordu. Aycan'la Aykız da teyzelerinin gözünün içine bakıyordu kalması için. Hele Aycan... Yıllardır anne ile babasını bir köpeği sahiplenmeleri konusunda ikna etmeye çalışıyordu. Şimdi beklediği fırsat ayağına gelmişti. Aykız da kardeşini destekliyordu. İkisi de uzun kulaklarını sallayarak evin içinde neşeyle koşturan, akıllı, sıcakkanlı bir oyun arkadaşının özlemi içindeydiler. Rafet enişte,

— Hayvan sevgisi ile büyüyen çocuk için her canlı kıymetli olur. Üstelik yardımsever ve sabırlı olurlar, deyip Neslihan Hanım'la Hakan Bey'i teşvik ediyordu.

Hakan Bey emin değildi.

— Oğlum, bu aynı zamanda sorumluluk işidir. İyi düşündün mü? Tuvaleti gelince kar kış demeden sokağa çıkaracaksın. Eline geçireceğin bir poşetle dışkısını toplayacaksın. Hastalıkta ve sağlıkta yanında olacaksın.

— Nikâh memuru gibi konuştun baba, dedi Aycan gülerek.

— Eh, bir çeşit evlilik sayılır, dedi Hakan Bey kahkahayla.

Aycan kararlılıkla her şeye hazır olduğunu söyledi. Hakan Bey “Tamam” demek zorunda kaldı. Rafet Bey de,

— Prenses, haydi kızım! Yeni ailen hayırlı olsun, dedi gülümseyerek.

Prenses eve neşe getirmişti. Hakan Bey ve Neslihan Hanım da bayılıyordu bu akıllı ve neşeli kızla oynamaya. Gündüzleri “canı sıkılmasın, hava alsın” diye balkondaki kulübesinde kalıyordu. Aycan eve geldiğinde onunla biraz yürüyüşe çıkıyor, koşup zıplıyor, tuvaletini yapıyordu.

Aylar geçti. Bir akşam okul dönüşü Aycan, Prenses’i dışarı çıkarmak istemedi.

— Bu akşam hiç uğraşamam anne, çok işim var.

Neslihan Hanım şaşırılmıştı.

— Prenses bütün gün seni bekledi. Kendini onun yerine koy bir de.

— Ama o bir köpek.

— Evet ama eve almaya karar verdiğinde hiç de böyle söylemiyordun. “Benim biricik oyun arkadaşım, sadık dostum” diyordun.

— Çok işim var anne, proje ödevi, matematik testi... Hem çok yorgunum.

Neslihan Hanım hiç sesini çıkarmadı ama çok kızmıştı oğlunun bu tavrına. O akşam Prenses’i Hakan Bey dışarıya çıkarıp gezdirdi. Ertesi gün de... Bir sonraki gün Aycan sabah çıkarken evde bir tu-

haflık olduğunu sezdi. Annesi, babası ve Aykız “günaydın” bile demeden çıkıp gitmişti. Kahvaltı yoktu, servis için alarmı da kurmamışlardı. Apar topar evden çıkıp ikinci derse yetişebildi. Üstüne üstlük eve döndüğünde de kimse yoktu. Aykız bir arkadaşında kalacaktı. Telefon ediyor ama ne annesine ne de babasına ulaşabiliyordu. Saatler sonra yukarı kata, teyzesinin yanına çıktı.

Rafet Bey TV seyrediyordu.

— Ne oldu? Canın sıkkın gibi.

— Hiç...

— Konuşmak istersen dinlemeyi severim bilirsin, dedi eniştesi.

— Annemle babam beni uyandırmadan evden çıkmış. Bu yüzden okula geç kaldım. Eve geldim az önce, arıyorum ama ulaşamıyorum. Dolapta yemek yok. Not da bırakmamışlar.

— Prens ne yapıyor?

— Bilmem balkondadır herhâlde.

— Nasıl yani? Onunla ilgilendiğini sanıyordum.

— Bu hafta iki sınavım var, ödevler de birikti. Ona bakacak zamanım yok. Orada dursa ne olur sanki.

Rafet Bey durumu anlamıştı.

— Ah ah! Böyle olacağını sana hatırlatmıştı annenle baban. Sen ise ona bakacağına söz vermiştin. Ne çabuk unuttun. O da aynen senin gibi ihtiyaç-

larının karşılanmasını bekliyor. Annenle baban da sana bakmak için sen doğmadan önce kendi kendilerine söz verdiler. Ve bu sözü her gün tuttular. En azından sen kendi başının çaresine bakacak hâle gelene dek. Sorumluluk taşıması zor ama keyifli bir yüküdür. Yarı yolda “Ağır geldi, bırakmak istiyorum” demek yok.

Aycan, annesiyle babasının niye o yokmuş gibi davrandığını anladı. Aycan da söz verdiği hâlde Prensle ilgilenmemiş, onu yalnız bırakmıştı çünkü. Oysa köpeğinin ona ihtiyacı vardı. Ne olursa olsun Prens'i dışarı çıkarabilir, karnını doyurabilir, onunla oynayabilirdi.

— Bir an önce aşağı inmeliyim, görüşürüz, dedi.

Akşam Neslihan Hanım eve döndüğünde Prens'i eskisi gibi neşeyle hoplayıp zıplarken buldu. Mama tabağı ve su kabı doluydu. Aycan dersinin başındaydı ve evde işler yolunda görünüyordu. O da keyifli bir türkü tutturdurdu ve “sorumluluk” adlı zahmetli ama lezzetli bir salata yapmak üzere mutfağa geçti.

Bölüm 8

Hayatın İçinden Kızılay

Afet Hanım ile Rafet Bey, bir haftadır ortalıkta gözükmiyordu. Her sabah teyzelerinin pencereden el sallamasına alışkın olan Aycan'la Aykız neler olduğunu merak ediyordu.

Bir akşam okul dönüşü teyzesini elinde dosyalarla eve girerken gördü Aycan. Neler olduğunu sordu ama kaçamak bir yanıt aldı.

— Biraz sabredin, yakında öğreneceksiniz, demekle yetindi Afet Hanım.

Neslihan Hanım'ın dediğine göre ikisinin de işleri çok yoğundu. Biter bitmez mutlaka yeğenlerini görmeye geleceklerdi.

Bir akşamüstü Doğancaan ailesinin evine önce nefis bir kek kokusu yayıldı. Ardından Afet Hanım, Mestan ve Rafet Bey sırayla içeri girdi. Aycan'la Aykız'ın sevinç çığlıkları arasında tabii...

— Teyzeeee! Eniştee! Nerelerdeydiniz?

Afet Hanım arkasında “Kızılay” yazan yeleşini gururla işaret etti.

— Bugüne bugün karşınızda Kızılay gönüllüleri duruyor.

— Ne? Okuldaki Kızılay kolu gibi mi?

— Eh onun gibi bir şey, dedi Rafet Bey gülerek.

Elindeki dosyaları masaya bıraktı ve Aycan'la Aykız'ı kucakladı.

— Özlemişim sizi yahu, bir sarılayım şöyle.

Aycan ve Aykız neler olup bittiğini öğrenmek istiyordu. Sarılıp kucaklaşma faslı bitince hemen sorulara başladılar.

— Ne yapacaksınız siz şimdi? Felaketlerde yardım mı edeceksiniz? Bağış mı toplayacaksınız? İlk yardım mı yapacaksınız?

— Durun bakalım, yavaş yavaş...

— Sıkboğaz etmeyin insanları, diye uyardı Neslihan Hanım.

— İkimiz de ilk yardım eğitimi aldık. Ben eğitim de verebileceğim bir süre sonra, dedi Afet Hanım.

— Teyzeciğim sana da bu yakışırdı. Afetsavar Afet oldun yani, dedi Aycan kahkahayla.

— İkinize de bravo! dedi Aykız alkışlayarak.

— Teşekkürler. Şimdi öyle miskin miskin oturmak yok. Yarın sabah, hep birlikte acil durum tatbikatı yapacağız. Sabah 8'de herkes hazır olsun.

— Eyvah! dedi Hakan Bey. Yarın pazar ama, uymak istiyordum ben.

— Ders bitince yorgun düşüp uyursun, kaytar-mak yok.

— Bana bakma Afet, dedi Rafet Bey. Sen eğitim verirken ben de kahvaltıyı hazırlarım. Dersten sonra hep birlikte yukarı çıkarsınız. Nasıl fikir ama?

— Ah Rafet ah! Hep kaytarmaca. Peki öyle olsun bakalım, dedi Afet Hanım iç çekerek.

Ertesi sabah Doğancaan ailesi yarı açık, yarı kapalı gözlerle, ellerinde kâğıt kalem, Afet Hanım'ı dinliyordu.

— Önce genel bir afet kavramını öğrenelim, dedi Afet Hanım.

Yanında getirdiği kara tahtaya "Afet" yazdı. Sonra Aycan'a döndü.

— Evet Aycan, sence nedir afet? Söyle bakalım.

Aycan uyku sersemi,

— Teyzem, dedi.

Bu espriye gülen olmadı. Karatahtaya yazılan afetin tanımını defterlerine geçirdiler.

Deprem, sel, kuraklık gibi bir doğa olayı, olduğu yerin kendi imkânlarıyla baş edemeyeceği kadar büyükse ve ulusal ya da uluslararası yardım gerektiriyorsa buna afet diyoruz.

— Bugün burada belli başlı afet çeşitlerini konuşup nasıl davranacağımızı tartışacağız, dedi Afet Hanım.

— İlk ders: İlk yardım.

Çantasından çıkardığı ilk yardım malzemelerini tanıttı.

— Şimdi hemen bir uygulama yapalım. Diyelim ki şehirlerarası yoldasınız ve önünüzdeki araç bir kaza

yaptı. Yardım edebilmek için siz de durup dışarı çıktınız. Önemli bir hasar yok ama insanlar panik hâlinde. Zorlukla konuşuyorlar, heyecandan bayılacak hâle gelmişler. Hafif yaralanmalar var ve önde oturan yolcu bacağını oynatamıyor. Ne yaparsınız?

— Ben çok heyecanlanırım, bakamam ki, dedi Aykız.

— Ambulansı ararım, dedi Aycan.

— Numarası ne?

Aycan bilmediğini fark etti ama umursamadı.

— İnternet'ten bakarım, dedi.

— Zaman çok önemli çocuklar, dedi Hakan Bey. İnternet'ten bakacak zamanınız yok. 112 acil yardım! Numarasını aklınızdan hiç çıkarmayacaksınız.

— Ben hemen ilk yardım çantasını kapıp koşarım, dedi anneleri.

— Yanlış. Sen ilk yardım eğitimi almadın. Bu eğitimi almadıysanız hasta ya da yaralıya dokunamazsınız.

— O zaman orada kalıp onlara destek olacağımı, az sonra ambulansın geleceğini söylerim, dedi Neslihan Hanım.

— Güzel, dedi Afet Hanım. Benim gibi telaşlı biri için bu sözler çok önemli olurdu. Şimdi neler yapacağımızı anlatıyorum. Önce kaza yapan aracı mümkünse güvenli bir yere çekmeliyiz. Olay yerini görünebilir şekilde işaretlemeliyiz. Meraklı kişileri ve

kalabalığı, olay yerinden uzaklaştırmalıyız. Sonra 112 acil servisi aramalıyız. Olay ya da kaza yerinin açık adresini, kim olduğumuzu, telefon numaramızı, hasta ya da yaralının durumunu ve kaç kişi olduklarını bildirmeliyiz. Ambulans gelene dek de beklemeliyiz.

Herkes bu önemli bilgileri not almıştı.

— Pekâlâ, şimdi sırada iki numaralı uygulama var. Apartmanda yangın çıktı, duman her yeri sardı. Ya da nükleer sızıntı alarmı verildi. Ya da şiddetli bir patlama oldu. Ne yapacağız?

— Koşarak kaçacağız tabii ki, dedi Aykız.

— Kesinlikle yanlış. Ah ah! Ne kadar hazırlıksınız, dedi Afet Hanım. Böyle durumlarda hemen sığınağa giriyoruz. Şimdi ben düdüğü öttürünce hep birlikte oraya koşacağız.

— İyi de sığınak nerede? dedi Hakan Bey.

— Onu da ben mi düşüneceğim? dedi Afet Hanım. Evin en küçük ve penceresi en az olan odası sığınak için uygun.

— Aykız'ın odası! diye bağırdı Neslihan Hanım.

Aykız'ın tüm karşı çıkmalarına rağmen düdüğü öter ötmez herkes koşup küçücük odaya dolmuştu.

— Şimdi, dedi teyzeleri, alarm geçene kadar burada bekleyeceğiz. Bu durum bazen birkaç gün sürebilir. Yanımızda yeterli yiyecek bulunması önemli. Sonra odanın kapı, pencere, ısıtma ve soğutma gibi

hava girişlerini koli bantları ile kapatacağız. Kapının altındaki hava girişini ıslak bezlerle keseceğiz.

— İyi de o zaman havasızlıktan boğuluruz, dedi Aycan.

— Bu geçici bir durum. Tehlikeli bir gaz sızıntısı varsa ancak bu yolla bize ulaşmasını engelleyebiliriz

Sığınak tatbikatından sonra sırada tahliye vardı.

— Şimdi de evi boşaltmak gerekirse ne yapacağımızı konuşalım, dedi Afet Hanım.

— Böyle bir şey niye olsun ki? dedi Aykız.

— Eğer hafif bir depremin ardından daha büyük bir sarsıntı bekleniyorsa ya da sel, şiddetli fırtına ve kimyasal tehdit varsa binaları boşaltmak en iyisi. Yetkililer bunu hoparlör, radyo ve televizyon gibi araçlardan duyuracaktır. Buna uymamak çok tehlikeli. Diyelim ki sel tehlikesi var. “Evleri boşaltın” diye haber geldi.

— Çizmeleri giyip fırlayalım hemen, dedi Aycan elindeki futbol topuna sarılarak. Ben hazırım.

Sabahtan beri bu anı bekliyordu. Sonunda bir şekilde evden çıkacaklarına sevinmişti.

— Oldu canım, dedi Afet teyze. Ay bu çocuk, dünya yıkılsa maç seyreder. Oğlum, sel geliyor diyoruz, su topu mu oynayacaksın? Durum çok ciddi, “Evleri boşaltın” diyorlar.

Aykız hemen duruma kaptırmıştı kendini.

— En sevdiğim oyuncağımı, okul çantamı aldım, ben hazırım.

— Kimliğin?

Aykız “Hayır” anlamında omuz silkti.

— Bu durumda kimlikleri mutlaka alıyoruz, dedi Afet Hanım. Ayrıca yanımıza mutlaka yedek giysi almalıyız. Pili küçük bir radyo ve feneri de unutuyoruz.

— Elektriği ve su vanasını kapadınız mı? dedi Hakan Bey.

— Nerede ki? dedi anneleri.

Eve taşındıklarından beri elektrik, su ve doğalgaz vanalarını kapatmak gerekmemişti.

— Bravo! Ana oğul sınıfta kaldınız, dedi Afet Hanım. Ya prizdeki kablolar, televizyon, bilgisayar... Hepsinin fişleri çekilecek.

Aile birbirine girmişti. Hakan Bey, duruma müdahale etti.

— Bence evde ve yanımızda bulundurmak için ailemize ait bir önlem planı geliştirmeliyiz. Sonra da üst katta bizi bekleyen muhteşem kahvaltıya gideriz.

Kahvaltı sözü hepsini yatıştırmış, kendine getirmişti.

— Harika!

Yarım saat sonra Doğancaan ailesinin önlem planı hazır. Aycan neler yapıldığını anlattı.

— Deprem, yangın, sel baskını, patlama gibi olası afetlere göre evimizdeki tehlikeli ve güvenli bölgeleri belirledik.

Sığınak seçtik.

Elektrik, su, doğalgaz vanalarının yerlerini ve nasıl kapatılacağını öğrendik.

Hastalık, kaza ya da afet durumunda ilk aranacak yerleri telefonumuza kaydettik ve görünür bir yere astık.

Şehir içi ve dışındaki birkaç yakınımızın telefonunu da bu numaraların altına yazdık.

En kısa zamanda Kızılay'ın ilk yardım ve afet hazırlık kursları ile ilgili bilgi edinmeye karar verdik.

Dersin sonuna gelmişlerdi ki kapı zili ile irkildiler. Gelen Rafet enişteydi. İlk kez bu kadar telaşlı görünüyordu.

— Ne oldu? diye sordu Afet teyze.

— Alt kattaki Saniye Hanım rahatsızlanmış. Acilen hastaneye götürülmesi gerek. Simit almaya giderken kızı Serpil'e rastladım. 112 Acil Servis yoldaymış ama tam apartmanın önüne park eden devasa cipin sahibini kimse bulamıyor. Yan apartmana da sorduk, yok. Kadıncağızı sedye ile çıkarmak gerekiyor. Ambulans nasıl yanaşacak bu durumda bakalım.

— Aaaaa! Kapının önüne park yapılır mı canım! Düşüncesizliğe bak!

Alelacele hepsi bahçeye indiler. Ambulans gelmeden aracın sahibini bulmak gerekiyordu. Herkes seferber olup araştırdı. Ambulans geldikten on dakika sonra pijamalı iri yarı bir adam çıkıp geldi.

— Yahu bir pazar günü adam gibi uyuyamayacak mıyız? Ne var, ne oluyor? dedi bağırarak.

— Beyefendi, hastamız var. Arabayı çekerseniz çıkaracağız, dedi Hakan Bey.

Adam hâlen söyleniyordu. Özür bile dilemeden arabasını kenara çekti.

— Maalesef alıştık artık bu görüntülere, dedi ambulans şoförü. Trafikte bile yol vermek istemiyorlar. Emniyet şeridini kullanan o kadar çok araç var ki...

— Vah vah vah! dedi Afet Hanım. İlk yardım değil, ilk uyarı gönüllüsü olmak gerekiyor sanırım. Engelli rampalarını kapatmayın! Apartman girişlerine park yapmayın! Tartışmadan, kavga etmeden derdinizi anlatın! Çöplerinizi olur olmaz yerlere bırakmayın! Ooff... Of!

Sonra kendi kendine güldü.

— Gönüllülük dersinde “Hayatınızda yeni pencereler açılacak” denmişti. Doğruymuş. Eskiden sadece bakardım olan bitene. Şimdi ayrıntıları, eksikleri, yapılması ve yapılmaması gerekenleri görüyorum.

Hastayı ambulansa bindirdikten sonra sofraya oturdular. Rafet Bey’in özenle hazırladığı kahval-

tı, olanları biraz olsun unutturmuştu. Kahvaltıdan sonra kapının zili çaldı. Hakan Bey koşup açtı. Gelen karşı komşu Münevver Hanım’dı. Arkasında yine apartmandan Salih Bey’le Hasan Bey vardı. Üzgün görünüyorlardı.

— Ah şekerim! dedi Münevver Hanım telaşla. Haberler iyi değil, komşumuza acil kan lazımmuş. Biz şimdi hastaneye gidiyoruz, size de haber verelim istedik. İçimizden birinin kanı uyar herhâlde.

Komşuların telaşını gören Hakan Bey gülümsedi.

— Bir dakika, sakin olun. Buna gerek yok, dedi.

Komşular başlarını salladılar.

— Aaa olur mu? Bizler onun en yakınlarıyız, tabii ki koşacağız yardımına.

— Öyle demek istemedim. Bizim gitmemize gerek yok. Çünkü biliyorsunuz Türk Kızılayı böyle durumlarda kan bankasından gerekli kanı acilen temin ediyor.

Komşular pek ikna olmuş gibi görünmüyordu. Münevver Hanım,

— Nasıl yani? Bugün pazar, bankalar da kapalıdır, diyerek telaşlandı.

Hakan Bey tekrar açıklamaya çalıştı.

— Artık hastanede yatan hastalar için kan aranmıyor. Çünkü Türk Kızılayının ülkemizin her köşesinde bir Kan Bağış Merkezi var. Burada toplanan kanlar, kan bankasında birikiyor.

Bu sırada Salih Bey'e gelen telefon, Hakan Bey'in imdadına yetişti. Aranan kan, Türk Kızılayı Kan Bağış Merkezi tarafından hastaneye gönderilmişti.

— Oh be! İçim rahatladı şimdi, dedi Hasan Bey. Peki komşum, sen nereden biliyorsun tüm bunları?

— Ben de gönüllü kan bağışçısıyım. Bağışladığım kan, ihtiyaç sahibine ulaşınca Kızılay telefonuma mesaj atıyor. Mesajı alınca ne kadar mutlu olduğumu tahmin edemezsiniz.

Bağışladığınız kan, ihtiyaç sahibine ulaşmıştır. 3 kişiye hayat armağan ettiniz. Teşekkür ederiz.

Komşular heyecanla en yakın Türk Kızılayı Kan Bağış Merkezi'nin yerini sordu. Sonra da,

— Yahu dünyadan haberimiz yok. Yarın ilk iş gidiyoruz, diye sözleşerek evlerine döndüler.

Hakan Bey, derin bir "Oh!" çekti. Olan biteni evdekilere de anlattı.

— İııııı! dedi Aykız. Kan vermek mi? Umarım benden hiç isteyen olmaz, çok canım yanar.

Bunun üzerine Neslihan Hanım, fark ettirmeden kızının koluna hafif bir çimdik attı.

Aykız "Ne oluyor?" der gibi bakınca,

— En fazla bu kadar acıyor, dedi gülerek. İnsanları sevindirmek ve onlara yardım etmek için değer herhâlde değil mi?

Aykız,

— Evet, o zaman ben de kan vereceğim, dedi.

Gerilimli geçen gün sona eriyordu artık. Çocukların bir tek isteği vardı Şimdi, sokağa çıkmak. Tüm aile, Prenses ve Mestan'ı da alarak gecikmiŐ pazar yürüyüŐüne ıktı.

Bölüm 9

Geleceği Düşünerek YaŐamak

Aykız'la Aycan, kar tatilinden faydalanıp Aycan'ın odasında oynuyordu. Bir ara Aycan "Çok sıcak oldu" deyip camı açtı. Biraz sokağı ve yağan karı seyrettiler. Sonra kaloriferin sınımsıcak ısıttığı odalarında oyunlarına devam ettiler.

Anneleri, elinde süt bardakları ile içeri girdi.

— Ooo maşallah küçük hanım, küçük bey! Babanız doğalgaz kralı olmalı, bu havada cam açık... Kalorifer yanıyor boşuna.

Annelerinin neden sinirlendiğini anlayamayan Aykız'la Aycan şaşırmişti.

— Sıcaktan patladım. Azıcık ferahlayalım dedim, ne var bunda.

— Serinlemek istiyorsan o üzerindeki kalın kazağı çıkar, rahatla.

Aycan'la Aykız homurdanarak pencereyi kapadı. Sonra da kazaklarını çıkardılar. Neslihan Hanım, masanın üzerinde açık duran bilgisayara döndü.

— Bu ne?

— Bilgisayarda bir şey araştırıyordum, dedi Aykız.

— İşin bittiyse neden kapamadın?

— Unutmuşum, dedi ve yeni bir azar fırtınasının yaklaşmakta olduğunu hissederek hemen bilgisayarı kapattı.

— Anlaşıldı, anlaşıldı. Ben de bu elektrik faturaları neden kabardı diyordum. Biz enerji tasarruflu ampul alıp tasarruf yapmaya çalışalım, bizim küçük hanımla küçük bey har vurup harman savursun.

Neslihan Hanım odadan çıkmak üzereydi. Ayağı son anda yerdeki çöp kovaşına takılmasaydı Aycan'la Aykız oyunlarına dönebilecekti. Ama kovadan fırlayan piller annelerini durdurmaya yetti.

— Aaa bu kadarı da fazla ama... Bu piller ne?

— Bitmiş pil, dedi Aycan.

— Onu anladık da neden çöpteler?

— Anne sen iyi misin? dedi Aycan kuşkuyla. Bitmiş pillerin koleksiyonunu mu yapayım?

Neslihan Hanım,

— Cahilliğin bu kadarına pes diyorum, dedi.

Derin bir "Of!" çekti. Yatağın üzerine bağdaş kurup oturdu.

— Zehirli atık sayılan piller için toplama kutuları olduğunu duymadın mı hiç?

— Duydum da bulamadım, dedi Aycan.

Aykız bu cevaba kıkır kıkır güldü. Annesi bu kez ona çıkıştı.

— Hiç gülmeyin Aykız Hanım. Sizin marifetlerinizi de biliyoruz. Odanız matbaa gibi... Oraya buraya

desteler hâlinde atılmış, bir iki satır yazılıp çöpe tıkmış kâğıtlarla dolu.

— Onlar benim roman denemem, dedi Aykız.

— Çok güzel, ama neden arka sayfaları da kullanılmıyor?

— Ne önemi var ki? Geri dönüşüme atıyorum nasıl olsa.

Neslihan Hanım başını tuttu. Gözlerini kapayıp kendi kendine bir şeyler mırıldandı ve ciddileşti.

— Anlaşıldı. Bu konuda gerçekten sıkı bir derse ihtiyacınız var. Biz ne ile ısınıyoruz çocuklar?

— Doğalgaz.

— Peki doğalgaz nasıl bir yakıt türü?

— Fosil, dedi Aykız

— Ya kömür, petrol, benzin?

— Onlar da.

— Güzel. Yani bir gün bitecekler, öyle değil mi? Hele bu hızla tüketmeye devam edersek çok da uzun sürmez o günün gelmesi.

— O zaman diğer enerji kaynaklarını kullanırız, dedi Aycan.

— Neymiş onlar?

— Su, rüzgâr, güneş, nükleer enerji... Hepsini derste öğrendik.

— Öyleyse şunu da öğrenin, dedi Neslihan Hanım. Su kaynakları sınırlı. Rüzgâr ve güneş enerjisi

ne yazık ki henüz yeterince depolanamıyor. Nükleer enerjinin de pek çok riski var.

İkisi de suspus oldu.

— Ee ne yapacağız o zaman? dedi Aycan.

— İşte ben de bunu soruyorum. Çözüm o kadar da zor değil. Elimizdeki enerji kaynaklarını tasarruflu kullanacağız. Gelecek yılları, doğacak çocukları, hayvan ve bitkileri düşünerek tutumlu olmayı öğreneceğiz. Yani Aycan Bey, kış ortasında kalorifer yanarken camı açmayacağız. Sıcak gelirse üstümüzdeki fazla giysiyi çıkarırız. Üşüyünce de bir kazak fazla giyeriz.

Size gelince Aykız Hanım... Geri dönüşüm uygulaması çok güzel ama nasıl olsa geri dönecek diye savurganca kâğıt, plastik, cam tüketmek hiç mantıklı değil. Ne kadar az çöpümüz olursa doğaya ve gelecek kuşaklara o kadar temiz bir dünya bırakırız.

Hele hele o kimyasal atıklar, piller, ilaçlar... İşte onlar doğada yok olmadığı gibi, denize, derelere, hatta içme suyuna karışıp bizi zehirliyor. Hatta onları hiç kullanmayan kuşların, kurtların, geyiklerin, doğada yaşayan tüm canlıların sularına da...

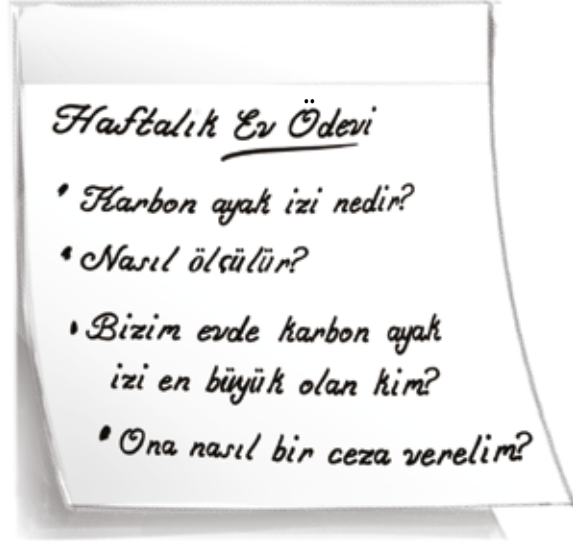
Hakan Bey'in sesi koridorda çınladı.

— Neslihan! Çayın altını kapatmamışız, bir saat tir boş yere yanıyor ocak.

Anneleri görülmemiş bir hızla fırladı yerinden.

— Akıl mı bırakıyorlar insanda!

Ertesi gün Aykız'la Aycan okul dönüşü oda kapılarında birer not buldu. Annelerinin el yazısıydı.

İkisi de birbirine baktı. Anneleri bu işi fazla uzatmış gibiydi ama “Yapacak bir şey yok” diye düşündüler.

— Şimdi de etrafı kirletiyoruz diye bize ceza vermek istiyor anlaşılın.

— Karbon tabanlı spor ayakkabılarım var ya... Leke mi bırakıyor acaba?

Banyodan temizlik kovağını ve bezleri alıp koridoru temizlediler. Etrafı pırl pırl yaptılar.

Neslihan Hanım akşam evdeki temizlik kokusunu ve yerlerin parladığını hemen fark etti. Aycan'la Aykız'a soran gözlerle baktığında notu gösterdiler.

— Ayak izi falan kalmadı gördüğün gibi, dedi Aykız imalı imalı.

Neslihan Hanım gülmek için kendini zor tutuyordu.

— Bravo! dedi ve kahkahayı patlattı. Bu hiç akıma gelmezdi doğrusu.

Aycan ve Aykız neler olduğunu anlayamadı.

— Ne var bunda?

— Hiç. Şimdi gidip biraz araştırın bakalım. Gerçekleri öğrenin de sonra görüşelim.

İkisi de kös kös odalarına gitti.

— İnternet'ten bakalım, dedi Aycan.

Umutsuzca yazdılar konuyu ve önlerine onlarca sayfa adresi çıktı.

— Şuraya bak! Karbon ayak izi diye bir şey varmış gerçekten.

Karbon ayak izi, kişilerin ya da şirketlerin küresel ısınmadaki payının ölçüsüdür. Isınma, ulaşım, elektrik tüketimi gibi faaliyetler sonucu ortaya çıkan karbondioksit gazı, küresel ısınmaya etki eden en önemli faktörlerden biridir.

Sonuç olarak, insan faaliyetlerinin çevreye verdiği zararın ölçüsü, karbon ayak izini belirler. Ölçüm sırasında kaynakların tüketimiyle ilgili veriler dikkate alınır. Örneğin araba ile kaç kilometre gidildiği, evin ne kadar ısıtıldığı, bir evde kaç kişinin yaşadığı gibi...

Ayak İzini Nasıl Azaltırsın?

- Yenilenebilir elektrik enerjisi kullanın.
- Isınma için güneş enerjisinden faydalanın.
- Kaloriferin ısısını biraz azaltın.
- Kaloriferin zamanlayıcı ayarını kontrol edin. İşe gittiğinizde evi ısıtmayın.
- Sıcak suyun ısısını biraz azaltın.
- Kullanmadığınız cihazlarınızı tamamen kapatın (Ampuller, televizyon, DVD çalar, müzik seti, bilgisayar vs.).
- Cep telefonunuz şarj olur olmaz şarjdan alın.
- Eğer musluk suyunu içmek güvenli ise şişelenmiş su satın almayın (Özellikle uzak yerlerden getirilmişse).
- Aşırı ambalajlanmış ürünleri satın almayın.
- Mümkün olduğunca geri dönüşüm yapın.
- Masanızdan ayrıldığınızda bilgisayarınızı ve monitörünüzü açık bırakmayın.
- Mümkün olduğunca toplu taşıma araçlarını kullanın.
- İşe giderken arabanıza birkaç yolcu alın.

Aycan'la Aykız yaptıkları temizliğe güldüler.

— İnanmıyorum bize ya! Boşu boşuna temizlik yaptık, alakası yokmuş meğer.

İkisi de bilgisayarda gösterilen hesap yöntemi ile kendi ölçümlerini yaptı. Umduklarından daha büyük çıkmıştı ayak izleri. Sonra doğruca yukarı çıkıp teyzelerinde durumun nasıl olduğunu görmeye karar verdiler.

Afet teyze, alışverişe gitmek için dışarı çıkıyordu.

— Siz geçin, enişteniz içeride televizyon seyrediyor. Ben on dakikaya geliyorum.

Aycan'la Aykız perdelerle karartılmış salona girdi. Televizyonda belgesel vardı ama Rafet Bey sallanan koltuğunda, kucağında Mestan'la horul horul uyuyordu. Tüm ışıklar açıktı ve ısıtıcı çalışıyordu. Balkon kapısı da aralıktı. Aycan hemen masaya oturup hesap yapmaya başladı.

Aykız televizyonu ve ışıkları kapattı. Perdeleri iki yana çekti. Bir anda gün ışığı evin içini doldurdu. Mestan, Rafet Bey'in kucağından sıçrayıp Aycan'ın kâğıtlarının üstüne yattı.

— Tamam Mestan, birazdan oynarız ama şimdi işim var.

Rafet Bey gözlerini kırıştırarak uyandı. Etrafına bakındı.

— Ooo çocuklar! Hoş geldiniz! İçim geçmiş. Ne kadar oldu uyuyalı?

— Biz geldiğimizde uyuyordun, televizyon da açıktı.

— Haa doğru! Kutup ayıları ve foklarla ilgili bir belgesel vardı. Onlara pek üzüldüm. Üzülünce de hep uykum gelir.

— Neden üzüldün enişte?

— Yahu duymuşsunuzdur, kutuplar ısınıyor, buzullar eriyor. Ee ne olacak bu durumda? Yaşamaları zorlaşıyor bu hayvanların. Okullarda bu bilgiler öğretilmiyor mu size?

— Öğretiliyor, dedi Aykız.

Aycan, başını kaldırmadan hesaplamalara devam ediyordu.

— Sen ne yapıyorsun orada? Ödev mi getirdin Aycan'cığım? dedi Rafet Bey.

— Yok enişte, senin ayak izini hesaplıyorum.

— Ayak izimi mi?

— Kutuptaki canlıların hayatını ne kadar zorlaştırdığını anlayacağız böylece.

Rafet Bey başını iki yana salladı.

— Yine ne yaptım ben yahu?

— Çok şey, dedi Aykız.

Hesaplama bitince Rafet Bey'in yanına oturdular. Karbon ayak izini anlatmak oldukça uzun sürdü ama etkili oldu.

— Vay be! Demek ben burada onları seyredip üzülürken farkında olmadan yaşamlarını zorlaştırıyorum haa... Hiç aklıma gelmezdi.

— Evet enişteciğim. Teyzem gelince ona da anlattırın. Bundan sonra boş yere ısıtıcıyı çalıştırmak, güpegündüz ışıkları açmak, televizyon karşısında uyumak yok.

Rafet Bey başını sallayıp Mestan'a döndü.

— Duydun mu Mestan Efendi! Sana da ders olsun bunlar. Beni televizyon karşısında uyutmak yok! Ayak izimi küçültmeye karar verdim!

Aycan'la Aykız'ın aklına yine yaptıkları temizlik geldi. Eniştelere anlatırken uzun uzun güldüler.

Bölüm 10

Oradan oraya koşan, kıpır kıpır dokuz hikâye okuduk ve kitabımızın sonuna geldik. Ama istersen macera sürebilir. Aycan ve Aykız'ın yeni hikâyelerini sen kaleme almak ister misin?

10 ve 11. bölümlerin başında, bu bölümler hakkında ipucu veren resimler göreceksin. Hikâyeni yazarken bu sahnelerden yola çıkabilir, ona dilediğin başlığı koyabilirsin. İlhamın bol olsun.

Bölüm 11

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dashed lines on a white background.